

biblioteca

BULETIN TRIMESTRIAL DE BIBLIOTECONOMIE

Supliment
al
revistei
„Cîntarea
României“

2 1986

Sumar:

Integrare deplină

● p. 1

Ioana Lupu: Planificarea activității bibliotecare — instrument al conducerii științifice; Elena Sabadac: Drumul cărții în circuitul prelucrării; George Anca: Dinamismul colecțiilor și al informării în sfera Politehnicii

● p. 2—11

Actualitatea în bibliotecă

● p. 12—18

Dialog profesional

Doru Bădără: Organizarea și prelucrarea fondului de corespondență manuscrisă; Ștefan Andronache: Conservarea și minuirea documentelor moderne audiovizuale

● p. 18—24

Informare. Documentare

Emil Vlad: ABC-ul activității de informare și documentare (V); Eliza Roman: Un nou tip de bibliotecă: softward-urile

● p. 24—28

Istoria cărții și a bibliotecilor
Vasile Olteanu: După 400 de ani.
Actualitatea lui Coresi

● p. 29—30

Lucrări de specialitate

● p. 31—32

Cop. I: Biblioteca Casei de Cultură a Sindicatelor din Reșița.

Aspecte de la Biblioteca Casei de Cultură a Sindicatelor din Ploiești.

Integrare deplină

An bogat în evenimente aniversare — șase decenii și jumătate de la crearea Partidului Comunist Român, 21 de ani de la alegerea în fruntea partidului a celui mai iubit fiu al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, 2500 de ani de la atestarea documentară a prezenței în istorie a strămoșilor noștri geto-daci, 600 de ani de la urcarea pe tron a lui Mircea cel Mare —, 1986 se înscrie și în viața bibliotecilor cu programe ce poartă pecetea înaltului patriotism, a conștiinței perenității noastre pe aceste meleaguri unde moșii și strămoșii noștri au luptat pentru un „mîine” mai luminos. Pe care astăzi îl făurim cu mîinile și mințile noastre, durînd temelie trainică viitorului.

Puternic implantate în realitatea noastră socialistă, bibliotecile sînt chemate să contribuie, prin „uneltele” lor de lucru, la traducerea în viață a multiplelor obiective social-economice și cultural-educative ce stau în fața națiunii noastre în cel de-al optulea cincinal.

Stimularea creației tehnico-științifice, participarea constantă la procesul cu caracter continuu de pregătire profesională în toate sectoarele de activitate oferă bibliotecilor reale posibilități de manifestare a utilității resurselor de care dispun: baza documentară prelucrată științific și introdusă în circuitul public prin mijloacele și instrumentele specifice domeniului. Indicatorul eficiență se instalează cu tot mai firească îndreptățire în ansamblul indicatorilor ce definesc valoarea socială a lecturii publice, a investițiilor ce se fac în fiecare bibliotecă indiferent de mărimea și de rețeaua căreia îi aparține.

Integrarea bibliotecilor în Festivalul național „Cîntarea României” se exprimă printr-o complexitate de mijloace și forme ce demonstrează, pe de o parte, capacitatea acestor instituții de a răspunde cerințelor emenate de această largă mișcare a muncii și creației, iar, pe de altă parte, necesitatea prezenței lor într-un cadru cultural ce poartă pecetea deplinei democrații.

Experiența acumulată de bibliotecii în organizarea și facilitarea lecturii pentru mase cît mai largi de beneficiari, în realizarea și utilizarea celor mai eficiente mijloace și instrumente de informare adecvate colecțiilor — în continuă creștere — pe care le dețin, în propagarea acestora printr-o diversitate de genuri de manifestări, în „teaurizarea” și prelucrarea pentru punerea într-o largă circulație a valorilor de patrimoniu le conferă un statut bine definit de instituții cultural-educative cu sarcini multiple în complexul proces de formare a omului nou.

Proces în care un loc de primă importanță îl ocupă plămădirea generațiilor viitorului. De aici și cerința ca preocuparea factorilor responsabili — pe linie organizatorică și de îndrumare profesională, în spiritul unei depline integrări și colaborări — pentru sporirea „randamentului” activității bibliotecilor școlare, pentru creșterea rolului acestora în procesul instructiv-educativ desfășurat în unitățile de învățămînt să se concretizeze în forme viabile, eficiente, cu acțiune îndelungată și penetrantă.

Ca în fiecare an, începutul de toamnă trebuie să găsească bibliotecile bine pregătite să poată veni în întîmpinarea beneficiarilor lor — și mai ales a celor care trăiesc și muncesc în mediul rural — cu tot ceea ce pot și trebuie să le ofere prin serviciile lecturii.

Desfășurarea unei largi game de acțiuni menite să ducă la intensificarea propagandei cărții și a bibliotecii, la sporirea popularității acestui așezămînt de cultură în rîndul maselor largi prin atragerea lor spre utilizarea curentă a fondului de publicații, a instrumentelor și surselor de informare de care dispun, la modernizarea metodelor de organizare și comunicare a colecțiilor, la integrarea deplină și eficientă în obiectivele de largă deschidere ale Festivalului național „Cîntarea României” reprezintă, de fapt, cadrul generos de manifestare pentru una din valorile create și cinștite de societatea noastră: CARTEA.

Planificarea activității bibliotecare — instrument al conducerii științifice

La sărbătorirea celor 65 de ani de activitate revoluționară a Partidului Comunist Român, bilanț și program al activității de făurire a socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii, cuvântarea rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, evalua, cu îndreptățită mândrie, drumul ascendent străbătut de țara noastră, în perioada relativ scurtă a numai 40 de ani, de la condiția de țară agrară la cea de țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă, dotată în cea mai mare parte cu tehnica cea mai avansată, cu o agricultură socialistă în plin progres. În perioada aceasta au cunoscut o puternică dezvoltare știința, învățămîntul, cultura, activitatea politico-educativă de formare a omului nou.

În acest context trebuie privită și activitatea bibliotecară, de diseminare a culturii și a informației. Sistemul național de biblioteci a cunoscut, în toate articulațiile sale, o continuă perfecționare organizatorică și funcțională. Astăzi, 21 448 de unități bibliotecare difuzează lumina cărții în rîndurile unor largi mase, statistica națională înregistrînd aproape 9 milioane de cititori, cu peste 98 de milioane de volume consultate. E un fenomen ce cunoaște cu adevărat dimensiunile culturii de masă.

Realizările obținute în toate sferile vieții economico-sociale și culturale ne îndreptățesc să privim cu încredere deplină mai departe, cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, „spre înaltele piscuri luminoase ale comunismului“, avînd drept călăuză, în această ascensiune spre viitor, hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, programul științific de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. De altfel, în acest an, s-a trecut la realizarea celui de al 8-lea cincinal, care marchează o nouă etapă de dezvoltare economico-socială a patriei, avînd drept obiectiv strategic trecerea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la un stadiu superior, de țară mediu dezvoltată, cu perspectiva de a ajunge pînă în anul 2000 o țară socialistă multilateral dezvoltată. Aceasta presupune o creștere și mai puternică a rolului științei, învățămîntului, culturii, a întregii activități politico-educative de formare a omului nou, constructor conștient al viitorului său. Creșterea rentabilității și a eficienței sînt două obiective-cheie cărora li se acordă întreaga considerație. Atenția se îndreaptă în acest sens spre problemele privind organizarea

științifică a producției și a muncii. În cuvîntarea sa la Congresul științei și învățămîntului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia ca o necesitate de prim ordin „perfecționarea continuă a conducerii și planificării economico-sociale“, realizarea planurilor și programelor din fiecare sector de activitate.

Este o cerință de bază și pentru activitatea bibliotecară, a cărei importanță social-economică nu mai trebuie demonstrată.

Pentru oricine se apleacă asupra activității bibliotecilor din țara noastră — și ne vom restrînge deliberat atenția asupra celor din rețeaua publică de stat, datorită specificității demersului lor — este o evidență faptul că dezvoltarea acestor instituții în ultimele decenii nu a fost de ordin exclusiv cantitativ, ci și de ordin calitativ, producîndu-se, în raport dialectic cu exigențele societății socialiste, mutații de esență în înseși dotarea și funcționalitatea lor. Instituții dinamice, asumîndu-și în mod conștient rolul de instrumente ale culturii socialiste, implicate în procesul formării omului nou, în dinamizarea și eficientizarea producției prin difuzarea cîștigurilor revoluției științifico-tehnice înmagazinate în publicațiile deținute și stimularea aportului creator al oamenilor muncii în toate zonele vieții economico-sociale, bibliotecile publice — și în primul rînd cele județene — și-au acordat potențialul informativ-documentar la nevoile învățămîntului, științei și producției, și-au creat sisteme eficiente de informare și de valorificare a colecțiilor, și-au diversificat serviciile.

În consens, problemele conducerii și organizării au devenit tot mai complexe, presupunînd pe de o parte continua conectare la imperatiile economico-sociale, iar pe de alta, sporirea continuă a randamentului și eficienței specifice, într-o viziune științifică și într-o perspectivă planică.

Călăuziți de cerința-criteriu formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea solemnă organizată cu prilejul aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului, de a întări „spiritul de răspundere, de ordine, de disciplină, spiritul critic și autocritic, trăgînd permanent învățămîntele necesare atît din ceea ce este bun, cit și din ceea ce a fost negativ, pentru a găsi cele mai bune căi de organizare a muncii și a vieții întregii națiuni, în vederea înfăptuirii neabătute a Programului partidului“, ne-am propus să abordăm unele aspecte ale planificării activității bibliotecare, ca instrument al conducerii științifice.

Planificarea constituie principala metodă de organizare și conducere, la nivel național și deopotrivă la nivel teritorial și local, privind ansamblul dezvoltării economico-sociale, ca și activitățile de ramură, respectiv activitatea fiecărei unități, într-o viziune coerentă, integratoare.

Bazându-se pe o riguroasă fundamentare științifică a obiectivelor, planificarea trebuie să stabilească tot atât de științific fundamentat cele mai eficiente căi și mijloace de realizare a acestora. Practic, activitatea de planificare trebuie să aibă în vedere baza materială, forța de muncă și folosirea judicioasă a acesteia și celelalte condiții — organizatorice și tehnice — necesare îndeplinirii obiectivelor propuse, asigurându-se consecvența și fermitatea în realizarea acestora, într-o perspectivă clară și determinându-se pentru fiecare etapă prioritățile, ritmurile, proporțiile și termenele. Dacă planul de perspectivă constituie un sistem complex de obiective și sarcini de bază corelate, prin care se prevăd direcțiile de dezvoltare pe o perioadă determinată de timp (5—10 ani), planul curent (anual) stabilește căile și măsurile concrete prin care se acționează pentru îndeplinirea etapizată a acestora, cuprinde amănunțit indicatori cantitativi și calitativi. El asigură, totodată, suplețea și mobilitatea cuvenită în soluționarea problemelor curente, modelarea și adecvarea la cerințele concrete ale etapei respective. Îmbinarea strânsă a planificării curente cu cea de perspectivă, cu care se completează reciproc, constituie o necesitate de prim ordin.

Pornind de la aceste principii teoretice generale, ne-am aplecat asupra unor aspecte concrete ale planificării curente în perimetrul bibliotecar.

Studierea modului în care bibliotecile publice (în speță, bibliotecile județene) își planifică activitatea ne-a prilejuit constatarea că **nu pretutindeni planul constituie un instrument de reală eficiență în conducerea activității de bibliotecă, insuficienta cunoaștere a unor cerințe, norme și criterii în planificare repercutându-se asupra activității propriu-zise.** Un anume formalism rutinier în conceperea și redactarea planului, evident pe alocuri, denotă superficialitatea cu care este tratată această latură de bază a activității de conducere, statuată ca atare și în Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii județene. Putem spune că modul în care se întocmesc planurile de muncă reflectă însuși nivelul profesional al conducătorilor colectivi din diferitele unități bibliotecare.

Ne vom permite în continuare câteva observații constructive pe marginea planurilor de muncă pe anul în curs, semnalând unele aspecte ce ar trebui să preocupe mai mult conducătorii bibliotecilor județene, ca și organele metodice și de îndrumare centrale.

Precizăm că am urmărit nu atât activitatea instituțiilor bibliotecare ci abordarea unor **probleme principiale și metodologice.** Localizarea exemplelor și concretizarea lor are o valoare strict ilustrativă pentru aspectele relevante.

Principalele probleme urmărite au fost: **titulatura și structura planurilor, aria de cuprindere și delimitarea sferelor de activitate, ordinea de prioritate, precizia sarcinilor și periodizarea lor, nominalizarea responsabilităților și unele probleme ținând de formulare și chiar de terminologie.**

O primă observație privește **marea diversitate a planurilor considerate, ce nu reflectă doar diversitatea bibliotecilor județene determinată de tradiții, dotare, încadrare, public și cadrul socio-economic și cultural în care funcționează, ci și cea a intereselor de organizare și de urmărire a activității.** Chiar și **titulatura** nu se respectă, determinând pe alocuri schimbarea conținutului. Dintre variantele întâlnite: „Plan de muncă” și „Plan de activitate” — formulări corecte și de altfel cele mai frecvente — dar și „Program de activitate” (Botoșani, Vilcea), „Plan de măsură privind îmbunătățirea activității Bibliotecii județene în 1986” (Bistrița-Năsăud), „Obiective principale ale activității bibliotecii județene pe anul 1986”, însoțite de „Calendarul principalelor activități și manifestări politice și cultural-educative pe anul 1986” (Suceava) etc.

În ceea ce privește **structurarea planului de muncă** se disting două tendințe de bază. Prima urmărește procesul general de activitate, de la constituirea, evidența și valorificarea colecțiilor, la activitatea cultural-educativă a bibliotecii, de la activitatea de cercetare științifică la munca metodologică și de la aspectele administrativ-gospodărești și financiar-contabile la activitatea de conducere. Cea de a doua ia în considerare structura organizatorică a bibliotecii, urmărind diferitele sarcini și atribuții ale serviciilor, sectoarelor și compartimentelor de muncă.

În fine, se mai întâlnește și o a treia „concepție” a planului de activitate, caracterizată prin absența oricărei structuri logice, după enunțarea introductivă a obiectivelor generale urmînd, pe puncte, o succesiune de obiective, mai săracă (12 la Suceava) sau mai dezvoltată (22 la Bistrița-Năsăud) sau pur și simplu o înșiruire amorfă fără nici un fel de defalcare pe capitol sau zone de activitate sau fie și pe paragrafe (cazul bibliotecilor județene Maramureș și Covasna) ceea ce le face nu numai dificil de parcurs, dar și aproape inoperante ca instrumente de lucru.

Primul tip de structură la care ne-am referit prezintă, după opinia noastră, cele mai multe avantaje, permițînd o viziune sistemică asupra activităților bibliotecare menită să concure la realizarea obiectivelor generale și a celor specifice, precizate în preambulul introductiv (mai sumar sau mai detaliat, de la o bibliotecă la alta), în consens cu funcțiile de bază ale instituției bibliotecare de acest tip — de conservare, informațională, educativă și metodologică —; considerarea legăturilor funcționale ce există între diferitele sectoare de activitate, într-un domeniu sau altul.

În practică, deși numărul bibliotecilor ce îmbrățișează o asemenea formulă planică este destul de mare, foarte puține reușesc să se apropie de un model optim, fie din cauză că succesiunea nu are totdeauna o logică interioară, fie datorită netemeinicei stăpîniri a „tehnologiei” specifice și chiar a terminologiei de specialitate, fie datorită insuficienței delimitării a atribuțiilor — de unde supra-punerii și reluări nemotivate —, fie din cauza unei cuprinderi lacunare a diferitelor zone de activitate.

Iată, în extenso, structura planului de la Sălaj: [Introducere. Obiective]; I. Completarea și prelucrarea colecțiilor; II. Relații cu publicul; III. Activitatea metodică; IV. Activitatea de compactare a cărților. Și alții.

Sau cea a planului Bibliotecii Județene Vrancea: I. Planificarea activității; II. Studii; III. Schimburi de experiență, consfătuiri, instruire; IV. Sar-

cini pe domenii de activitate (de fapt, propaganda cărții și activitatea de informare); V. Educația materialist-științifică, ridicarea nivelului de cunoaștere a oamenilor muncii; Activitatea în cifre (nr. cititori, nr. volume consultate); VI. Activități organizatorice și tehnico-administrative.

O structură sui generis prezintă și planul Bibliotecii Județene Dimbovița, cu două seturi de cîte 7 obiective și sarcini total independente, privind mai ales activitatea cultural-educativă și atragerea la lectură (concretizate în cifre în anexă), greu de reprodus din cauza lungimii și a stufozității.

Din planul Bibliotecii Județene Alba, oferim drept mostră obiectivele II—V, cu vizibile reluări și suprapuneri: — Completare, prelucrare și organizarea colecțiilor; Catalogarea și perfecționarea mijloacelor de informare; Evidența publicațiilor; În domeniul informării.

Insuficiența delimitare a sectoarelor de activitate face ca, de pildă, în planul Bibliotecii Județene Brașov **cursul de biblioteconomie** organizat cu toate rețelele de bibliotecă în vederea perfecționării profesionale, respectiv a atestării, să fie înscris la capitolul „Activitatea cu publicul”.

La Gorj (și nu numai acolo), activitatea cu cititorii-copii constituie un obiectiv de sine stătător, în afara „Relațiilor cu publicul”.

În alte locuri, ca la Mureș de pildă, sint alăturate într-un singur capitol activități cu totul distincte precum activitatea metodică, perfecționarea și cercetarea.

La Arad, ca și la Galați sau Satu Mare, „prelucrarea fondului patrimonial” nu este un subcapitol al activității de evidență și prelucrare a colecțiilor, ci un capitol distinct, în schimb, la alte biblioteci interesate, organizarea și prelucrarea acestui fond nu face obiectul nici unei prevederi planice speciale.

O preocupare planică privind constituirea fondului de tip „localia”, — îndatorire a bibliotecilor județene — întregit și cu apariții din producția extrăeditorială curentă am întâlnit doar în puține județe — Galați, Brăila ș.a.

E drept, nu la îndemîna oricărei biblioteci, cu forțe umane mai puțin numeroase, activitatea de cercetare științifică a valorilor de patrimoniu din colecții sau de investigație biblioteconomică, sociologică, de analiză statistică a activității etc., în perspectiva participării la sesiunile științifice ale anului, dar mai ales pentru fundamentarea și perfecționarea propriei activități se regăsește în preocupările planice a foarte puține biblioteci, precum „V. A. Urechia” — Galați, Biblioteca Județeană Constanța, „Panait Istrati” — Brăila sau bibliotecile județene Bihor, Arad, Vaslui, Vrancea.

Un aspect esențial ce scapă din multe planuri este activitatea organelor colective de conducere. În altele, ea este inserată formal sau tratată abstract.

O structură model, după opinia noastră, oferă Planul Bibliotecii Județene Timiș (cu unele rezerve în ceea ce privește formularea): I. Obiective generale; II. În domeniul completării, evidenței, prelucrării și organizării colecțiilor și cataloagelor; III. În domeniul activității bibliografice; IV. În domeniul relațiilor cu publicul; V. Activitatea metodică; VI. Sectorul financiar—contabil și administrativ; VII. Activitatea Consiliului oamenilor muncii, a biroului executiv și a Comisiilor pe probleme și de organizare științifică a producției și a muncii).

Se reține ca un model posibil și planul Bibliotecii Județene Galați, remarcabil prin cuprindere, coerență, concizie și caracter aplicat: A. Completarea, catalogarea și organizarea colecțiilor; B. Activitatea de organizare, cercetare și valorificare a colecțiilor de patrimoniu; C. Activitatea de informare bibliografică, asistență de specialitate și pregătire profesională. I. Informare bibliografică și documentară; II. Asistență de specialitate; D. Relații cu publicul; E. Activitatea economico-administrativă; F. Activitatea de conducere, îndrumare, control.

Variante interesante prezintă și bibliotecile din Brăila (remarcabilă aici și concizia și precizia planului), Vaslui, Dolj ș.a.

Cel de al doilea tip de structură favorizează riscul unei anume „departamentalizări”, al privirii în sine a unei anume laturi a activității bibliotecare, al reluării unor obiective la a căror îndeplinire concură mai multe sectoare. Avantajele apar mai ales în planul organizării muncii, al buneîncărcări cu sarcini a întregului colectiv și în cel al urmării îndeplinirii obiectivelor propuse, ceea ce face ca formula să fie preferată de multe biblioteci.

Un model de structurare de acest fel oferă planul Bibliotecii Județene Constanța, unde deși scheletul de bază îl oferă structura organizatorică a instituției, subcapitolele asigură o mai judicioasă evidențiere a direcțiilor de acțiune: — [Obiective generale și specifice]; I. Serviciul de relații cu publicul. a. Activitatea de popularizare a cărții și a bibliotecii; b. Atragerea populației la lectură, îndrumarea cititorilor și studierea preferințelor de lectură; c. Acțiuni de valorificare, de conservare și de gestionare a fondului de publicații. 1. Cititori frecvenți; 2. Publicații consultate. II. Serviciul de completare, prelucrare. a. Completarea colecțiilor; b. Evidența publicațiilor; c. Clasificare și catalogare; d. Informare bibliografică și colecții speciale; e. Activitatea metodică. III. Compartimentul economico-financiar și administrativ gospodăresc. a. Activități financiar-contabile; b. Activități administrativ-gospodărești; c. Atelierul de multiplicare; d. Atelierul de legătorie. Compartimentul Secretariat-dactilografie.

Chiar și așa, apare ciudată asocierea într-un singur paragraf a „informării bibliografice” și a „colecțiilor speciale”, ca și încadrarea „activității metodice” la capitolul închinat „Completării-prelucrării”, chiar dacă și în acest domeniu (dar oricum nu numai aici) biblioteca județeană își exercită funcția metodică. De asemenea, surprinde absența din plan a problemelor conducerii.

Dincolo de aceste mici observații privind structura, planul bibliotecii constănțene se remarcă și prin precizia obiectivelor și a sarcinilor, cu defalcarea cifrelor de plan pe secții și trimestre și distribuția tuturor sarcinilor pe oameni, fără detalieri excesive și lăsînd cîmp liber modelării și adevărului momentului.

Am ajuns astfel la un alt aspect esențial al planificării ce ne-a stat în atenție: gradul de concretizare a sarcinilor, periodizarea și nominalizarea responsabilităților — atribute ce asigură calitatea de instrument de lucru a planului, caracterul lui de ghid practic, altfel acesta rămînd o simplă declarație de principii, de sarcini și direcții de acțiune general valabile.

Formulări de tipul „Continuarea acțiunilor politico-educative cu cartea în sprijinul...”, „Asigurarea conținutului politic, științific și educativ al materialelor

informațional-bibliografice și de propagandă a cărții", „Realizarea luării în evidență bibliotecară și gestionară a publicațiilor ce vor intra în patrimoniul bibliotecii” etc. (Suceava). „Se va ține legătura cu Centrul de Librării și Colectura în vederea aprovizionării judicioase a bibliotecilor publice”, „Se va face verificarea fondului de carte a bibliotecii, conform legilor în vigoare”; „Se va completa și ține la zi cataloagele bibliotecii” (Vrancea) nu sînt singulare.

În genere suferă prin generalitate și imprecizie capitolele ce privesc activitățile de completare, evidență, catalogare și clasificare, organizarea cataloagelor. Foarte bine gândit acest capitol la bibliotecile din Galați, Prahova, Dolj, Brăila, Constanța și, doar pe problemele completării, cel de la Brașov. De cele mai multe ori sînt simplificați la maximum principiile indicatori de plan prevăzuți — cititori înscrși și volume difuzate —, fiind prezentați global, fără defalcări pe secții și trimestre sau pe categorii socio-profesionale, respectiv de conținut. În multe cazuri lipsesc atribuiri de responsabilități umane sau pe sectoare de muncă.

După preferințe, de la o bibliotecă la alta, sînt detaliate corespunzător capitolele privind activitatea bibliografică sau munca metodică și mai pretutindeni activitatea cultural-educativă și de propagandă a cărții. Se înscrie însă ca o cerință de prim ordin ca temele pentru cercetarea bibliografică și alte lucrări să fie motivate și raportate corespunzător în planurile de muncă, precizîndu-se ce se urmărește și cu ce eficiență. (Nu ne propunem în acest context să abordăm și probleme de conținut ale planurilor de muncă, dar credem că o asemenea analiză ar fi de deosebit interes pentru organele metodice. Pentru capitolul „Catalogare. Organizarea cataloagelor” efectuează o analiză aplicată, încă în acest număr, Elena Sabadac. În numărul 4/1985 al publicației noastre, Ioana Crețeanu a întreprins un studiu pertinent asupra activității bibliografice desfășurate de bibliotecile județene și a direcțiilor desprinse din planurile de muncă pe 1985.)

Nu milităm pentru detalii excesive, care, pe termen lung, pot deveni la un moment dat un element de frînă. Dar nici plutirea în vag nu e de natură să asigure conducerea științifică a activității. De altfel planificarea urmărește, în cazurile cercetate, mai ales obiectivele și mijloacele materiale și mai puțin forța umană, utilizarea rațională și eficiența a forței de muncă fiind o cerință ce nu trebuie neglijată.

Situația semnalată nu este oricum generală și alături de planul Bibliotecii Județene Constanța mai pot fi citate pentru rigoarea și caracterul lor aplicat planurile bibliotecilor județene Galați, Timiș, Cluj, Brăila, Bacău, Vaslui, Prahova ș.a.

În toate acestea se detectează preocuparea de operaționalizare a sarcinilor generale și a celor globale, prin defalcarea pe secții și trimestre, prin stabilirea de răspunderi individuale și de termene de realizare.

Deși aparent simplu reper cantitativ, nivelul de dezvoltare și de cuprindere exprimat în numărul de pagini al planurilor de muncă constituie implicit un indicator de calitate a acestora. Fără prea multe comentarii, vom nota doar extremele: 6 p. la Vrancea și 39 (+ 2 anexe) la Timiș.

În ceea ce privește ordinea de priorități acordată diferitelor zone de activitate, foarte diversă și aceasta, trei tendințe mai generale pot fi detectate. O primă situație: se pornește de la asigurarea cadrului material și funcțional (completare, organizare

a colecțiilor, prelucrare) pentru a se ajunge la relațiile cu publicul în diversele lor articulații și în fine la celelalte activități (bibliografică, metodică, de conducere, administrativ-gospodărească etc.)

O a doua situație: se pornește de la relațiile cu publicul, considerate drept obiectiv prioritar, urmînd activitățile ce le asigură și le determină — constituirea colecțiilor și evidența lor, organizarea lor, realizarea instrumentelor de valorificare de tip catalografic și bibliografic și apoi activitățile ce țin de alte funcții ale bibliotecilor județene — metodică, de conducere etc.

După opinia noastră, ambele variante își au logica lor și sînt acceptabile.

În fine o a treia tendință este de a scoate în prim plan, desprinsă din cadrul relațiilor cu publicul și considerată drept activitate în sine, propaganda cărții și a bibliotecii, așa numita „muncă cu cartea”.

Un ultim aspect al planurilor de muncă ce se dezvăluie simptomatic este cel al terminologiei de specialitate. Există foarte multă fantezie în această direcție și o „creativitate” lingvistică, păgubitoare după opinia noastră, mai ales cînd poate genera și confuzie de noțiuni. Spicuim la întîmplare cîteva formulări „sinonime”, altele ambigue sau chiar greșite:

— fond de carte = colecții = patrimoniul bibliotecii;

— patrimoniu cultural al bibliotecii = patrimoniu cultural național deținut de bibliotecă = fond patrimonial = valori de patrimoniu din colecții = fond tradițional = fond documentar;

— cititori persoane fizice = cititori reali = cititori efectivi;

— evidența colecțiilor = evidența primară și individuală = evidența biblioteconomică și gestionară;

— prelucrarea catalografică a documentelor = descriere bibliografică = activitate de catalogare = catalogarea și clasificarea zecimală a publicațiilor;

— catalog (...) = fișier (...) = bibliografii tematice din sala cataloagelor;

— catalog general = catalog unic;

— catalog colectiv = catalog cumulativ = catalog al cărții tehnice (străine...) din municipiul...

— catalog pe subiecte cu indexare coordonată;

— informare bibliografică = informare bibliografică și documentară = activitate informațională = activitate informatică;

— activitatea cu cartea = activitatea cultural-educativă. Propaganda cărții = acțiuni politico-educative și manifestări complexe = activitatea de popularizare a cărții.

Unele denumiri dezvăluie insuficienta precizie organizatorică a unor secții, precum cele de audiovizuale, numite cînd secție de artă, cînd secție muzicală (deși dotarea e mai diversă), cînd secție audio-vizuală, cînd „Colecții speciale”. De altfel, imprecizia organizatorică și funcțională în acest plan se observă și în precaritatea obiectivelor privind completarea, prelucrarea și valorificarea acestor colecții.

Uneori imprecizia noțională și terminologică se regăsește în formulări cu totul ambigue: „Relația bibliotecii cu publicul în scopul împrumutului de cărți la domiciliu, cărți, periodice și alte materiale la sala de lectură și oferirii beneficiarilor serviciile bibliotecii — informații bibliografice, bibliografii la cerere, împrumut interbibliotecar se va realiza prin...” (Sălaj) sau „Se va contopi catalogul alfabetic și sistematic care oglindește fondul existent”... și „Vor fi introduse în cataloagele bibliotecii tot fondul de carte prelucrat”... (Botoșani), „explicarea noilor modificări și rectificări pe baza noilor indici CZU a tuturor documentelor din bibliotecă” (Arad).

Rezultă ca necesitate de primă urgență: realizarea și editarea unui vocabular de specialitate. Până atunci se poate folosi drept reper terminologia vehiculată în Regulamentul-cadru, în standardele de profil, în presa de specialitate, în manualele și îndrumările existente, în programele de reciclare.

La capătul acestei treceri în revistă se impune drept concluzie cu caracter general: necesitatea înscrierii aspectelor planificării între preocupările prioritare ale organelor metodice și de orientare centrale și între problemele tratate în cadrul programelor de perfecționare profesională a directorilor. Poate nu ar fi lipsită de interes și o consfățuire pe această temă a directorilor din biblioteci.

În așteptare, considerăm că o bună structură, permițând cuprinderea coerentă a tuturor laturilor activității bibliotecilor județene, în lumina atribuțiilor și sarcinilor ce le revin ar putea fi desprinsă din Regulamentul-cadru deja citat, recent intrat în vigoare.

Ne permitem și o opinie dincolo de tema analizei de față: mai multă atenție asupra modului în care se regăsește problematica bibliotecară în planurile de muncă ale comitetelor județene de cultură și educație socialistă.

La capătul acestor considerații legate strict de aspectele formale ale planurilor de muncă, ne simțim datori cu citeva precizări, fondate pe o îndelungată și aplicată cunoaștere a realităților bibliotecare.

Activitatea bibliotecilor județene este, paradoxal, în realitate mult mai bogată, mai complexă și mai organizată decât o lasă să se întrevadă planurile ce o direcționează. Aceasta se reflectă în vastul proces de atragere a populației în sfera serviciilor de lectură publică ale cărei dimensiuni pot fi sugerate de principalii indicatori statistici pe anul 1985 privind bibliotecile județene: dotarea globală — 12 152 685 de unități de inventar; spor anual al colecțiilor — 529 123; cititori înscriși — 739 446; volume difuzate — 17 756 514. Iar dacă luăm în considerare activitatea tuturor bibliotecilor publice de stat, determinată hotărâtor de bibliotecile județene ca organisme metodice și încorporând multiple servicii asigurate de acestea, reperatele statistice sînt și mai grăitoare: colecții însumînd 49 246 753 de volume, cu un spor anual de 1 113 666 de volume, cu 2 558 565 de cititori înregistrați, 38 546 041 de lucrări consultate.

Departate de noi deci dorința de a minimaliza aportul bibliotecar la ridicarea nivelului de cunoștințe științifice, tehnice, culturale, la formarea conștiinței revoluționare înaintate a oamenilor muncii. Am urmărit să milităm, în spiritul documentelor Congresului al XIII-lea, „pentru depășirea unor contradicții, a unor greutăți și lipsuri”, pentru perfecționarea continuă a conducerii și planificării.

Ioana LUPU

Drumul cărții în circuitul prelucrării

Aspecte ale planificării

Pornind de la obiectivele generale ale partidului privind munca politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate, fiecare bibliotecă își elaborează propriul plan de muncă, în care sînt evidențiate obiectivele majore sub care se înscrie acțiunea bibliotecară, corelate cu problemele concrete particulare ale colectivității servite de către aceasta, cu aspectele social-economice locale, cu posibilitățile de care dispun. Reliefarea acestor particularități dă o notă distinctivă planurilor de muncă, de la o unitate la alta, chiar în cadrul aceleiași categorii de biblioteci. În organizarea lor generală, în prezentarea obiectivelor propuse, acestea urmează o structurare comună, bazată pe capitole distincte pentru principalele domenii ale activității bibliotecare.

Unul din aceste capitole se referă la așa-zisul „drum al cărții în circuitul prelucrării”*, incluzînd aici operațiile ce se execută documentelor nou intrate în bibliotecă, urmărite în succesiunea lor logică, și anume: primire, înregistrare (evidență), cotare, catalogare (descriere bibliografică), clasificare, organizarea cataloagelor.

Sector cheie al muncii de bibliotecă, procesul de prelucrare a colecțiilor prezintă o importanță deosebită, avînd implicații serioase în întreaga activitate a acestora.

Pornind de la aceste considerente am întreprins o analiză a acestui capitol al planurilor de muncă ale bibliotecilor județene pe anul 1986, în intenția de a releva locul ocupat de acest proces de muncă în activitatea generală a bibliotecii, preocuparea bibliotecilor pentru raționalizarea circuitului documentelor în procesul de prelucrare, precum și modul de înțelegere a complexității operațiilor ce se execută aici.

Activitatea acestui sector este grupată, de regulă, în bibliotecile județene, în două compartimente: **constituirea și completarea colecțiilor** (incluzînd aici și operațiile de primire și de înregistrare) și **prelucrarea colecțiilor** (incluzînd operațiile de cotare, catalogare, clasificare, organizarea cataloagelor); alteleori face obiectul unuia singur: **constituirea, completarea și prelucrarea colecțiilor**.

Această structurare este evidențiată și de planurile de muncă cercetate, prin capitole distincte, capitole ce își schimbă deseori poziția în plan față de celelalte activități desfășurate de bibliotecă, după priorități sau aprecieri proprii fiecărei unități. Dacă oscilațiile manifestate în trecerea capitolului privind activitatea din sectorul de propagandă a cărții și a

* În „prelucrarea colecțiilor” se includ, de regulă, operațiile de cotare, catalogare și clasificare. Cînd se discută despre „drumul cărții în prelucrare” termenul este utilizat în sensul de mai sus.

bibliotecii sau cea din sectorul relațiilor cu publicul în fața capitolului referitor la constituirea, completarea și prelucrarea colecțiilor țin de punctul de vedere al fiecărei biblioteci și prezintă o mai mică importanță, nu același lucru putem spune despre acele biblioteci care fracționează această activitate intercalând-o printre celelalte capitole ale planului sau o combină cu alte activități care se individualizează ca procese de muncă în activitatea generală a bibliotecii, ca de exemplu activitatea de informare, activitatea metodică. Această viziune pornește de la concepția greșită a unor biblioteci că planul de muncă se structurează pe servicii, sectoare, compartimente ale bibliotecii (**Serviciul de completare, prelucrare, informare bibliografică** — Biblioteca Județeană Călărași; **Sectorul de completare, prelucrare informare bibliografică și îndrumare metodică** — Biblioteca Județeană Caraș-Severin; **Serviciul de completare, prelucrare, informare bibliografică și îndrumare metodică** — Biblioteca Județeană Constanța; **Serviciul de completare, prelucrare și evidență a colecțiilor de publicații** — Biblioteca Județeană Prahova; **Compartimentul completare, prelucrare, catalogare, informare bibliografică și îndrumare metodică** — Biblioteca Județeană Tulcea. Logic, planul de muncă ar trebui structurat pe activitățile desfășurate de bibliotecă; în felul acesta același proces de muncă, executat în mai multe compartimente (de exemplu **organizarea cataloagelor**) va fi grupat într-un singur loc.

O analiză a capitolelor în care este înscrisă activitatea de constituire, completare și prelucrare a colecțiilor ne-a permis unele observații și anume:

1. **Titlul capitolelor** diferă foarte mult ca modalitate de prezentare a acestei activități ajungând ca aproape fiecare bibliotecă județeană să-și aibă o formulă proprie pentru desemnarea acestor capitole. Sigur că nu sîntem adepții unor șabloane în structurarea și redactarea planurilor de muncă, dar mai multă grijă în utilizarea corectă a **terminologiei** de specialitate sau în cuprinderea întregului proces de muncă ce se desfășoară la capitolul respectiv se impunea pornind chiar din formularea titlului. Formulări de genul: **Realizarea unor indicatori superiori de activitate privind atragerea la lectură, intensificarea și calitatea actului de lectură publică, diversificarea formelor de propagandă a cărții și a bibliotecii** — Biblioteca Județeană Dimbovița, **În domeniul organizării activității bibliotecare** — Biblioteca Județeană Satu Mare sau **Schimb de experiență, consfătuiri, instruire. Activitatea de popularizare a colecțiilor și a bibliotecii** — Biblioteca Județeană Vrancea — nu desemnează în nici un fel procesul de prelucrare a colecțiilor pe care totuși capitolul astfel intitulat îl tratează. Alte planuri de muncă prezintă în titlul capitolului numai o parte a acestei activități: **Completarea, evidența și organizarea cataloagelor** — Biblioteca Județeană Brăila; **Completarea și organizarea colecțiilor și a cataloagelor** — Biblioteca Județeană Olt; **Evidență. Clasificare. Catalogare.** — Biblioteca Județeană Dolj; **Completarea, catalogarea și organizarea colecțiilor** — Biblioteca Județeană Galați; **Organizarea și descrierea colecțiilor** — Biblioteca Județeană Iași.

2. Unele biblioteci județene, cunoscute de altfel ca fiind preocupate serios de obținerea unor indicatori superiori de activitate, realizează o planificare foarte exactă a activității, înscrind în planurile de muncă, la capitolele de care ne ocupăm, sarcini concrete, **evaluări cantitative** corecte, detalieri stricte pe operații a proceselor de muncă ce se execută

în acest sector. Este cazul bibliotecilor județene Brăila, Cluj, Constanța, Dolj, Galați, Prahova, Timiș, Vaslui ș.a.

O sarcină cu caracter permanent a sectorului de prelucrare în care se investesc forță de muncă și timp considerabil o constituie **activitatea de perfecționare a instrumentelor de informare** existente. Această activitate presupune un întreg complex de operații dintre care menționăm: **confruntarea cataloagelor cu colecțiile bibliotecii în vederea stabilirii unei concordanțe între acestea; prelucrarea retrospectivă a unor colecții; preocupări privind asigurarea vedetei uniforme, respectiv a titlului uniform; prezentarea corespunzătoare a lucrărilor aparținând unor autori colectivi; alcătuirea de modele pentru situații deosebite de descriere și clasificare pentru asigurarea consecvenței în prelucrare; reorganizarea unor grupe din cataloage conform noilor norme de descriere sau a modificărilor intervenite în tablele de clasificare zecimală; revizuirea cataloagelor, acțiune permanentă, în cadrul căreia se urmărește corectitudinea intercalării fișelor, înlocuirea fișelor și a divizionarelor uzate, alcătuirea de fișe de trimitere sau de divizionare noi, redactarea indexului alfabetic al catalogului sistematic, unde nu există, sau punerea lor de acord. Puține sînt bibliotecile care au înscris în planurile de muncă această sarcină de mare răspundere, cu implicații serioase în planificarea forței de muncă necesară acestui sector. Amintim dintre acestea bibliotecile județene Alba, Caraș Severin, Constanța, Satu Mare, cu preocupări pentru unul sau mai multe din aspectele enunțate. În realitate, numărul bibliotecilor preocupate permanent de perfecționarea cataloagelor este cu mult mai mare, dar planificată, acțiunea ar avea mai multă coerență și un caracter organizat.**

Multe biblioteci își propun obiective cu caracter abstract, rezumîndu-se în a prezenta activitatea acestui sector prin formulări mult prea generale, sau inserează evaluări cantitative aproximative sau contradictorii. Biblioteca Județeană Botoșani, de exemplu, își propune să prelucereze în anul 1986, 12 000 de volume și să intercaleze în cataloage 12 000 fișe! Din unele planuri de muncă lipsesc obiective importante cum sînt: numărul documentelor ce urmează să fie prelucrate în cursul anului (împărțite pe categorii de documente și pe fond curent și fond retrospectiv), numărul fișelor ce se vor intercala în cataloage, preocupările legate de raționalizarea sistemului de cataloage al bibliotecii, din care nu trebuie să lipsească cataloagele generale — alfabetic și sistematic — sau de perfecționare a instrumentelor de informare existente, operațiile de adaptare a fișei tipărite sistemului de cataloage propriu fiecărei biblioteci, corelarea activității bibliografice cu instrumentele de informare realizate de sectorul de prelucrare.

Absența din planurile de muncă a unor sarcini concrete de tipul celor amintite se reflectă și în defecțiunile ce se constată în activitatea concretă a acestui sector și anume: deficiențe în desfășurarea procesului de prelucrare, slaba preocupare în stabilirea unui sistem de cataloage cît mai eficient, neglijarea activității de perfecționare a instrumentelor de informare, proliferarea nemotivată a unor cataloage sau fișiere tematice.

Găsirea unor soluții cît mai raționale de organizare a informației după titlul documentului trebuie să stea în atenția bibliotecilor care și-au propus organizarea catalogului alfabetic pe titluri, altfel investiția de timp, forță de muncă și materiale se va dovedi inutilă.

Selecția severă a temelor ce urmează a fi reflectate în fișierele tematice ce le organizează bibliotecile, pentru a nu dubla informația furnizată de cataloagele generale este de asemenea o problemă foarte importantă. Fișiere tematice de genul: „România. Legi, decrete, hotărâri”; „Cărți despre educația sanitară”; „Cărți despre arta plastică” nu se justifică în nici un fel, informația respectivă regăsindu-se foarte ușor în catalogul alfabetic pe autori, la autorul colectiv România. Legi, decrete, hotărâri sau la rubrica corespunzătoare a catalogului sistematic. Fișierele tematice pentru colecțiile editoriale, pentru manualele școlare etc., organizate de unele biblioteci sînt și acestea ineficiente deoarece dublează informația furnizată de catalogul sistematic.

Bibliotecile județene vor trebui să considere cu atenție capitolul „Catalogarea, clasificarea colecțiilor și organizarea cataloagelor” din „Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii județene”, recent emis de C.C.E.S., în activitatea de planificare și, de bună seamă, în articulațiile ei practice.

3. Din simpla lectură a planurilor de muncă surprind foarte neplăcut greșelile ce se fac din necunoașterea sensului termenilor de specialitate sau din neglijența cu care sînt folosiți. Acest lucru este și mai evident la capitolul la care ne referim: utilizarea incorectă a terminologiei de bibliotecă duce deseori la confuzii regretabile. Necunoscîndu-se, de exemplu, că în „prelucrarea colecțiilor” se includ operațiile de catalogare și clasificare, se folosesc termenii respectivi în combinații surprinzătoare :

Biblioteca Județeană Timiș

Prelucrarea catalografică a documentelor

- prelucrarea curentă
- prelucrarea codificată
- activitatea de catalogare

Biblioteca Județeană Alba

II. Completarea, prelucrarea și organizarea colecțiilor

III. Catalogarea și perfecționarea mijloacelor de informare

Biblioteca Județeană Vaslui

Completarea, evidența și prelucrarea colecțiilor

Catalogarea publicațiilor, organizarea cataloagelor și a colecțiilor

Biblioteca Județeană Giurgiu

În domeniul achiziției, completării, prelucrării și catalogarea publicațiilor

Exemplele date prezintă și alte formulări incorecte, precum prelucrarea codificată etc. Se întîlnesc de asemenea, în planurile de muncă, exprimări de genul : **intocmirea fișelor sau catalogafiere** (corect : catalogare, descriere bibliografică), **ordonarea fișelor** (corect : intercalarea fișelor); **fondul sălilor de lectură** (corect : colecțiile depozitului general), **cataloagele sălilor de lectură** (corect : cataloagele generale pentru public).

Biblioteca Județeană Gorj își intitulează capitolul planului de muncă astfel : I. Completarea colecțiilor. II. Evidența publicațiilor. III. Clasificarea, catalogarea, organizarea fondurilor. IV. Organizarea fondurilor... De altfel, termeni ca **fond, colecție, pu-**

blicație, document, carte sînt utilizați fără nici un discernămint în planurile de muncă ale multor biblioteci.

4. Documentele nou intrate în bibliotecă urmează un circuit obligatoriu, în cadrul căruia sînt executate o serie de operații mai simple sau mai complicate, într-o succesiune prestabilă, și anume : primire, înregistrare, cotare, catalogare, clasificare, organizarea cataloagelor, așezare pe raft în depozit sau în sălile cu acces liber. Fiecare dintre acestea presupune multe alte operații. Planurile de muncă anuale consemnează această activitate limitîndu-se numai la acele operații ce se constituie ca procese de muncă de genul celor menționate mai sus. În cazul că se trec operații de detaliu, acestea trebuie incluse obligatoriu procesului mai general din care fac parte. Analizînd planurile de muncă ale bibliotecilor județene am constatat că multe dintre ele sînt deficitare în acest sens, fie prin consemnarea incompletă a proceselor mai importante, fie prin înscrierea unor operații minore ignorînd procesul mai general. Procesul de cotare, moment important al prelucrării, este omis în majoritatea planurilor de muncă, procesul de clasificare de asemenea este absent, fiind inclus, probabil, în catalogare. Sînt consemnate, în schimb, operații minore care nu demonstrează în nici un fel complexitatea acestor activități, marele volum de muncă ce se depune aici și gradul înalt de specializare impus lucrătorilor acestui sector.

Rezumîndu-se numai la procesul de prelucrare a colecțiilor (cotare, catalogare, clasificare, organizarea cataloagelor), vă prezentăm, spre exemplificarea celor afirmate mai sus, obiectivele înscrise în două planuri de muncă :

Biblioteca Județeană Olt își propune :

„— prelucrarea publicațiilor se va face conform normelor operînd maximum 300 de volume lunar ;

— publicațiile intrate vor fi ogîndite în cataloagele existente, în fiecare sursă de informare pe care biblioteca o deține și cu care va răspunde cu promptitudine solicitării cititorilor ;

— se va ține la zi evidența primară și individuală a publicațiilor ce vor intra în fondul bibliotecii. Cărțile primite la CLDC vor fi prelucrate și puse la dispoziția beneficiarului în termen de zece zile.”

Biblioteca Județeană Hunedoara — Deva își propune :

„— în domeniul muncii de catalogare se va urmări organizarea și ținerea la zi a cataloagelor bibliotecii ;

— operarea modificărilor pe baza noutăților CZU, uniformizarea cotelor și a vedetelor la nume de autori și autori colectivi ;

— se va continua catalogarea discurilor, organizarea cataloagului acestora”.

Pe lîngă greșelile serioase în folosirea termenilor de specialitate cele două planuri de muncă înscriu la acest capitol sarcini insuficiente față de volumul de muncă implicat de procesele ce se desfășoară aici. Dar sînt și biblioteci care își înscriu sarcinile ce le revin în domeniul prelucrării colecțiilor într-o singură frază, precum bibliotecile Județene Vîlcea, Vrancea, Tulcea, aceasta din urmă avînd, în urma mutării în noul local, probleme serioase de prelucrare și de modernizare a instrumentelor catalografice deținute, care ar trebui urmărîte planic.

5. „Drumul cărții în circuitul prelucrării” este procesul de muncă ce se supune permanent cerin-

țelor raționalizării. O bună organizare a muncii în acest sector trebuie să ducă la reducerea termenului de prelucrare a publicației, pentru a putea fi pusă în cel mai scurt timp la dispoziția cititorilor, la economie de timp, de forță de muncă și de materiale.

Preocupările bibliotecilor județene, legate de raționalizarea muncii în acest sector, rezultă din modul de eșalonare a acestei activități (procese, operații), din găsirea celor mai eficiente metode de prelucrare diferențiată a publicațiilor (descriere și clasificare sumară pentru lucrările la care se așteaptă fișă tipărită, descriere și clasificare completă a lucrărilor pentru care nu se primește fișă tipărită), din viziunea asupra sistemului de catalogare al bibliotecii (eficiența sa ca număr și ca structură internă a fiecărui catalog). Aceste preocupări nu pot lipsi din planurile de muncă ale bibliotecilor județene.

Capitol important și dificil al activității bibliotecare, constituirea, completarea, prelucrarea colecțiilor și organizarea cataloagelor structurează procese de muncă, operații ce solicită o investiție serioasă de material, timp și forță de muncă, o temeinică pregătire de specialitate. Planurile de muncă prin modul de prezentare a acestei activități, prin obiectivele și sarcinile înscrise, trebuie să motiveze cerințele acestui sector, altfel nu se pot justifica investițiile ce se fac.

Elena SABADAC
Serviciul metodic — B.C.S.

Dinamismul colecțiilor și al informării în sfera Politehnicii

Funcționarea specifică a sistemului Bibliotecii Institutului Politehnic București — cea mai masivă colecție de profil politehnic din țară, cu un fond de 1,3 milioane de volume, reprezentând cca 400 000 de titluri, cu cca 40 000 de noi unități bibliotecare intrate anual în colecții, și peste 19 800 de cititori, cu o frecvență ce depășește un milion de cititori (în 1985) — poate fi definită prin eforturile și modalitățile de a răspunde solicitărilor crescînde în materie de documentare ale cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților din Institut. Dacă o bună parte a colectivului de bibliotecari efectuează activități de relații cu publicul, producerea de mereu necesare instrumente informaționale se vede stimulată de implicarea în procesul de învățămînt și cercetare. Munca în bibliotecă se asimilează, eventual vizibil, proceselor de creativitate din diferite școli de cercetare ale institutului. Altfel, se va fi perpetuînd ca o creativitate ascunsă. Dimensiunea culturală de formare multilaterală a viitorilor ingineri se structurează, din ce în ce, atît prin întîmpinarea interesului înverdat al studenților, cit și prin ridicarea continuă a nivelului profesional, politic și ideologic al tuturor bibliotecarilor.

„Cea mai veche bibliotecă tehnică din țară” (cf. „Ghidul bibliotecilor din România”), funcționînd din

1868, are, în prezent, cumva, obligația de a fi și cea mai nouă. De altfel, la voga tehnologică universală, a „omului tehnic”, sună încă reconfortant definiții precum cea a lui Ernst Cassirer, după care, spre deosebire de artă și știință — produse tirzii ale dezvoltării culturale —, tehnica este ceva original (cum e corpul, de exemplu), una dintre cele mai mari forțe ale culturii.

Vechimea bibliotecii nu face decît să nuanțeze și să stratifice noutatea. Nimeni nu neagă, teoretic, forța modelatoare a unor cărți tehnice de pionierat, „depășite”, dînd însă perspectivă și respect valorilor în desfășurarea lor istorică. Preocupat prioritar, prin vocație și opțiune, de cartea tehnică, studentul politehnic apelează și la cea literară — pentru „deconectare”, cel puțin. Admițînd abordarea responsabilă a propriului domeniu, el va parcurge „profesional” literatura primilor creatori de școală, față de care știe, aparent, mai multe, nu și mai mult. Cultura generală fortificată pe terenul istoriei științei și tehnicii se extinde, inedit, la cultivarea operelor literar-umanistice. Între cultura tehnică a studenților de la facultățile umaniste și cultura umanistă a politehniștilor, aceasta din urmă pare avantajată de contextul revoluției științifice și tehnice, explozia informațională petrecîndu-se pe terenul ei.

O anume evoluție a bibliotecilor clasice spre tehnică, la nivelul fondurilor, are, în cazul bibliotecilor tehnice de învățămînt superior, un corespondent specific: nevoia de lectură umanistă, reflectată și-n structurile de organizare și funcționare. Spre a nu mai vorbi de echilibrul biblioteconomic păstrat, în cheie mereu culturală, oricît de mari și derutante ar fi schimbările, „informația în cadrul revoluției electronice”.

Acumulările de-a lungul timpului în spațiile bibliotecii au presupus înnoiri pertinente, obiectiv-subiective, de la achiziția de publicații și detaliile de mobilier — la începuturi „vienez” —, pînă la mentalitățile în materie de informare.

Care este, la zi, opinia studenților despre creșterea colecțiilor? Din 500 de persoane din toate facultățile și din toți anii de studiu care au răspuns la un chestionar în acest sens, 60 la sută se referă la necesitatea sporirii exemplarelor de cursuri litografiate, îndrumare pentru laborator și pentru proiect (pe ani de studiu: 26 la sută — an I; 61 la sută — an II; 72 la sută — an III; 60 la sută — an IV; 57 la sută — an V). Drept soluție, studenții propun anchetarea solicitărilor lor, relitografierea, multiplicarea, xeroxarea. În general, pentru cursuri și lucrări tehnice aflate în număr insuficient în bibliotecă, se fac propuneri concrete precum: înființarea unei secții a bibliotecii afiliate la I.N.I.D. și O.S.I.M.; completarea colecțiilor prin transfer de publicații din ministere sau întreprinderi; achiziționarea de documentații tehnice; dezvoltarea prospectotecii; completarea și actualizarea colecției de stasuri. Un alt grupaj de propuneri ale studenților se referă la achiziționarea unor lucrări și reviste străine, traducerea de materiale străine, popularizarea noutăților (venite prin schimb, lucrări de doctorat etc.), popularizarea brevetotecii și prospectotecii.

Sînt, deci, necesare — ar putea răspunde bibliotecarul — pe lîngă spațiile de frecvență existente, noi săli de lectură, care să facă posibilă consultarea mai eficientă a volumelor în puține exemplare sau chiar unicate, prescrise totuși în bibliografii.

Răspunsurile și propunerile studenților, amintite mai sus, abordează, aparent în exclusivitate, cartea tehnică. Biblioteca de științe sociale și literatură

este însă printre cele mai frecventate, evidențele fiind elocvente în acest sens.

Față de mijloacele și sursele obișnuite de îmbogățire a colecțiilor — cumpărarea prin colectura bibliotecilor, abonamentele prin oficiile de difuzare a presei, achiziția de la centrul local de multiplicare, donația, transferul etc. — se consemnează forme și accente noi, referitoare la sprijinul valutar din partea ministerelor economice, colaborarea cu oficiile de informare și documentare ale acestora și cu I.N.I.D., intensificarea și diversificarea schimbului și împrumutului intern și internațional de publicații. Un catalog special al bibliotecii cuprinde titluri solicitate de cadrele didactice pentru achiziție, schimb, împrumut, recenzare.

Urmare a dublei subordonări a facultăților față de Ministerul Educației și Învățământului și ministerele de profil, achiziția publicațiilor străine, perioadă și cărți, pe relația Est, se face, din 1984, prin cedare valutară din partea ministerelor economice. S-au contractat, astfel, anual peste 300 de abonamente, asigurându-se continuitatea majorității colecțiilor de periodice abonate până în anul 1983. S-au continuat, de asemenea, unele colecții de cărți valoroase din domeniul chimiei, mecanicii, metalurgiei, comandându-se și cărți apărute între 1983 și 1985, pe baza cataloagelor de stoc primite de la firma Buchexport din Leipzig. Pentru profilul chimic, în 1986, s-au realizat 20 de abonamente la periodice apărute în vest de strictă necesitate pentru învățământul superior chimic.

Anchetarea mai atentă a cerințelor cadrelor didactice în domeniul informării de specialitate a condus la intensificarea colaborării și folosirea mai eficientă a posibilităților oferite de oficiile de informare și documentare ale ministerelor, de I.N.I.D. sau O.S.I.M., la creșterea, în ultimii doi ani, a numărului de publicații intrate în bibliotecă din această sursă. Aceste oficii dețin fonduri de publicații valoroase a căror intensă prelucrare — uneori și prin contracte cu catedre din I.P.B. — se concretizează în reviste de sumare, sinteze documentare, repertorii de periodice sau cărți, fișe analitice, tezaure etc. Ca publicații secundare, trimițând la documentul primar aflat în biblioteca oficiului respectiv, acestea devin un instrument autentic în activitatea didactică și de cercetare. De asemenea, de la oficii se pot achiziționa traduceri din lucrări valoroase apărute în domeniul pe plan mondial. Astfel, specialiștii în metalurgie din I.P.B. beneficiază de traduceri realizate de Centrul de Perfecționare a Cadrelor de pe lângă Institutul de Cercetări Metalurgice.

Prin achiziția de microfise produse de Oficiul de Informare și Documentare al Ministerului Industriei Chimice s-au continuat colecții de periodice Vest, precum „Chemical Abstracts” (S.U.A.), pentru anii 1982—1984, și „Chemical Engineering Science” (Anglia). Se poate vorbi, aici, și de o modernizare a colecțiilor, chiar dacă neagreată din capul locului de unii beneficiari, văzându-se lectura clasică intermediată de aparatul de citit microfise. Din punctul de vedere financiar, prețurile sînt cu mult mai mici decît în cazul achiziționării directe a publicațiilor respective.

În continuitatea tradiției, biblioteca noastră oferă la schimb „Buletinul Institutului Politehnic București”, schimb extins în ultimii ani și pentru cărți. Buletinul apare actualmente anual în 9 serii (Electrotehnică, Energetică, Automatică, Calculatoare, Electronică, Mecanică, Construcții de mașini, Transporturi-Aeronave, Chimie, Metalurgie) și este trimis prin abonament în țară la diferite instituții de învă-

țămînt și cercetare, iar, în străinătate, la parteneri de schimb (în prezent, 300 de parteneri din 31 de țări din toate continentele: institute politehnice, academii de științe, biblioteci naționale, universități, societăți științifice, firme, edituri, centre naționale de schimb etc.). Metodologia dialogului este, pe cît de veche, pe atît de supusă surprizei: corespondență amabilă și promptă, circularea listei proprii de schimb, expoziții făcute la timp, completări de colecții la cerere, buna cunoaștere a partenerilor și abordarea lor individualizată, scrisori de confirmare a primiriilor și mulțumiri, utilizarea formularelor tip, contactarea unor noi parteneri etc. Buletinul este indexat în: Chemical Abstracts, Referativnii jurnal, Appl. Mech. Rev., Math. Rev., Sci. Abstr., Metals Abstracts, World Aluminium Abstracts, Engineering Index etc.

Nu mai prin schimb s-au putut continua colecții de periodice apărute în diferite țări ale lumii în Vest sau în Est, existente în bibliotecă de zeci de ani. Acest schimb, deloc ușor, tocmai datorită valorii publicațiilor, s-a soldat cu satisfacția rennoșării firului în cazul a peste 25 de titluri abonate anterior cu valută.

În anul 1985, prin schimb cu 160 de parteneri din 30 de țări, s-au primit 395 de abonamente periodice (față de 377 în 1984), reprezentînd 351 de titluri, precum și 1544 de cărți, dizertații, cataloage, microfise.

În termeni standard, elevat juridic, „schimbul internațional de publicații este un contract sau o înțelegere în care părțile interesate, aparținînd diferitelor națiuni, oferă una alteia, sau promit să ofere una alteia, publicații sub formă tipărită sau reproduse prin alte modalități”. Este de ajuns, în principiu, o simplă scrisoare. Condiția: ambele părți să se pună de acord. Cum schimbul de publicații, se susține, reprezintă una din căile prin care știința își manifestă unitatea internațională, este eludată, evident, problema profitului, respectiva tranzacție bilaterală situîndu-se la mijloc, între vînzare și donație. Primitorul, eventual în incapacitate de a-și procura cărți din comerț, va face uz de publicații proprii sau duplicate, fiind astfel și un ofertant. Un autor, de oriunde, dorește să-și vadă publicațiile sub ochii colaboratorilor științifici din același domeniu. Astfel, schimbul este un dialog științific cu parteneri pe potrivă. Dacă predecesorii urmau vocațional asemenea reguli — întărite, de altfel, prin convenții internaționale, încă din secolul trecut, la care România era afiliată — în prezent, această modalitate esențială de completare se înnoiește, dramatic și revelator, cu fiecare zi. Prin modalitatea salutară a schimbului, continuăm cunoașterea peste fruntariile patriei a virfurilor științei românești, îndreptățindu-ne a împărtăși din cuceririle de pretutindeni, altfel spus, de a face, pe mai departe, achiziție de publicații străine.

Listele de schimb primite de la unii parteneri conțin și cărți românești mai vechi sau mai noi, publicate îndeosebi la Editura Academiei R.S.R. sau în colaborare cu edituri internaționale. Pe de altă parte, cărțile tehnice ale unor autori din Institut cerute la schimb își confirmă calitățile competitive chiar și la nivelul dialogului interbibliotecar. Un partener, de exemplu, a înțrziat confirmarea de primire pentru a putea preciza, suplimentar, că „International Aerospace Abstracts”, Volume 26, nr. 3/1986, va publica o prezentare a cărții lui Augustin Petre — „Calculul structurilor de aviație”. În revanșă, nu se poate rămîne indiferent la gestul

fondatorului sinergeticii, prof. Hermann Haken, de a ne fi trimis, personal, cărțile fundamentale din domeniu. Alt exemplu, hazard sau nu, o teorie nouă în astrofizică, o carte de Lars Vahlin, „The Collapsing Universe”, din 1985, trimisă bibliotecii, s-a făcut cunoscută, în țara noastră, prin comentariul profesorului Ion M. Popescu, în revista „Știință și tehnică”.

La începutul anului 1986, I.P.B. a primit o donație de 300 de volume de la Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnică al U.R.S.S. — prezentată, inițial, în „Expoziția de carte tehnico-științifică sovietică”.

Prin **imprumutul interbibliotecar intern**, barometru al valorilor, se comunică altor institute de profil, dar, tot mai mult, și întreprinderilor, atât publicații obținute prin abonamente și schimbul internațional, cât și contribuții ale autorilor din Institut. Se învederează astfel, nu fără satisfacții profesionale, instrumentalitatea bibliotecilor în colportarea noutăților de pretutindeni, punerea lor la dispoziția specialiștilor. Chiar dacă nu există, formal, o **asociație a bibliotecilor tehnice** din țara noastră, practic circulația publicațiilor concretizează o cooperare de acest gen.

Față de schimb, **imprumutul internațional**, poate pentru că presupunând tur-retur, pare lipsit de suplețe cîtă vreme nu sînt stabilite relații ferme, de cunoaștere și încredere mutuală cu partenerii. Pe de altă parte, cărțile fundamentale sînt rareori oferite la schimb și doar curînd după apariție, în număr mic, la mulți parteneri primul venit fiind primul servit, astfel că imprumutul își intră în drepturi. Situația pe 1985 a imprumutului interbibliotecar: publicații trimise în țară: 200; publicații primite: 116; parteneri: 153; imprumut internațional — primite 13 (8 în colaborare cu B.C.S.); trimise: 2.

Utilizatorii bibliografiilor noastre de lucru, ai informărilor curente, ai semnalărilor aduc completări bine venite pentru procurarea unor titluri prin schimb și imprumut internațional, pentru prelucrarea lor în echipă cu beneficiarii înșiși, începînd cu grupe de studenți îndrumate de cadre didactice și de cercetare.

Ar fi vorba de veritabile **atelieri de documentare, traduceri și cercetări interdisciplinare** în care să coopereze cadre didactice, bibliotecari, studenți. Primele teme de bibliografie propuse în acest context au fost: Noi surse de energie; Mecanica fluidelor și a hidraulicii (coordonator, prof. Julieta Florea). Chiar așa-numitele bibliografii nepublicate implică solicitarea unor specialiști, dar și colaborarea efectivă la alcătuirea lor. Printre bibliografiile noastre recente: Motorul Stirling (554 titluri), Modalități de elaborare a manualului didactic, Periodice străine, unicate în țară intrate în Biblioteca I.P.B.; Planuri și programe de învățămînt ale universităților din diferite țări existente în biblioteca I.P.B.; Inventori — cadre didactice din I.P.B. (350 de titluri de brevete, 1952—1984), I.P.B. în presă, Cărți străine intrate în biblioteca I.P.B. (indexate pentru calculator) etc.

Prelucrarea publicațiilor de specialitate pe fișe pentru calculator s-a reluat în 1984 cu sprijinul — în perfecționare și organizare — al prof. Mircea Petrescu și al colectivului Centrului de calcul al I.P.B., pe care-l conduce, al Oficiului de calcul al B.C.S. etc. Este stimulatorie inițiativa unor cadre (Calculatoare, Organe de mașini) și facultăți (Electrotehnică, Energetică) de a indexa și teauriza fondurile documentare în domeniile respective. Metodele și modelele de documentare tehnică — un corpus bibliotehnic — sînt de natură să sugereze permanent

noi căi și mijloace de îmbogățire a colecțiilor de publicații. De altfel, Biblioteca Institutului Politehnic București își propune elaborarea unei lucrări cuprinzînd contribuții ale unor cadre didactice, bibliotecari, specialiști din producție, pe problematica specifică documentării tehnice în țară și în lume. Se are în vedere alcătuirea unui instrument de informare util îndeosebi bibliotecilor tehnice și beneficiarilor acestora. Pe lîngă metodele de documentare și informare actuale în diferite domenii, cu mijloace clasice și moderne, se consideră adecvată și consemnarea, în perspectivă istorică, individualizată, a modurilor de autodocumentare a unor creatori de școală în știință și tehnică. De asemenea, în ceea ce privește limbajul tehnic, crearea sau adaptarea termenilor de specialitate, credem că se simte nevoia mai multor cercetări de natură să precizeze caracteristicile culturii tehnice contemporane românești.

Fonoteca bibliotecii, o formă de achiziție sui-generis, memorează unice întîlniri în timp, precum evocările în bibliotecă din 1985, la o sută de ani de la punerea pietrei de temelie a Școlii Naționale de Poduri și Șosele: Ion Teoreanu despre Șerban Solacolu, Radu Voinea despre Aurel Al. Beleş, Suzana Gădea despre Traian Negrescu, Constantin Dinculescu despre Constantin Bușilă și I. S. Gheorghiu, Alexandru Rău despre Dumitru Brescan, Ion S. Antoniu despre Constantin Budeanu, Alexandru Balaban despre Costin Nenitescu, Petre Spacu despre Raluca Ripan, Andrei Țugulea despre Remus Răduleț, Mihai Niță despre Elie Carafoli, Petru Roman despre Dumitru Dumitrescu. Ascultînd profesorii de azi despre profesorii de ieri se poate imagina studentul de mîine într-o ecuație precum aceasta, rostită de profesorul C. I. Istrati la serbarea oficială a deschiderii cursurilor la „Facultatea de Științe” în anul școlar 1898—99: „Profesorul și studentul sînt ca două centre de lumină și căldură, care se încălzesc și se luminează mutual. Suprimați pe unul, cel-alt va trimite inutil, în vînt, energia sa oricît va fi ea de nețărîmîrită”.

dr. George ANCA

directorul Bibliotecii
Institutului Politehnic București

Sub semnul marilor aniversări

CULTURA CA ACȚIUNE SOCIALĂ

Intrată de-acum în circuitul acțiunilor cu periodicitate anuală, manifestarea de la Timișoara a reunit un număr mare de participanți din București, Cluj-Napoca, Sibiu, Brașov și Timișoara care au abordat, în referate de un înalt nivel științific, o problematică ce s-a circumscris genericului îmbogățit, de această dată, prin importanța evenimentului sub care și-a desfășurat lucrările: aniversarea a 65 de ani de la crearea partidului. În cele 5 secțiuni — necesare datorită numărului mare de referate — au fost abordate probleme legate de: concepția partidului nostru privind rolul social-politic al culturii; evoluția fenomenului cultural în lumina documentelor Congresului al XIII-lea al partidului; acțiunea culturală și ingineria socială (cu accente pe aspecte legate de educația ateist-științifică și de cercetare a fenomenului cultural); rolul informației și al comunicării în beneficiul dezvoltării și al aplicării științei, tehnicii și culturii; valențele culturale-educative ale creației și creativității științifice și tehnice. De apreciat faptul că două dintre secțiuni și-au desfășurat lucrările în cadrul întreprinderilor „Electrobanat” și „Electrotimiș”, problema abordată prezentând interes în rândul celor două colective de oameni ai muncii prin accentele puse pe cerința legării cercetării științifice de problemele producției. A fost realizat un schimb de opinii antrenant între cei care și-au susținut comunicările și asistența alcătuită din specialiști, ingineri, tehnicieni de la întreprinderile mai înainte amintite.

Un caracter mai aplicat al unora dintre cercetările prezentate și antrenarea mai largă a colectivelor de specialiști atât din sectoarele productive, cât și din marile biblioteci — sînt multe biblioteci județene care au cercetări ce se circumscriu tematicii sesiunii — ar asigura ediției viitoare o mai mare eficiență. Poate că o selecție mai riguroasă a lucrărilor prezentate, renunțînd de la bun început la cele cu caracter abstract, neabordabile într-o sesiune ce și-a propus valorifica-

rea unor experiențe, ar duce la o concentrare de forțe și la economie de timp.

Silvia POPA

„BIBLIOTECA ȘI EDUCAȚIA PATRIOTICĂ A MASELOR”

Organizată la Tirnăveni, consfătuirea se înscrie — alături de cele de la Albești (sprijinirea realizării sarcinilor economico-sociale ale localităților mureșene) și Sărmașu (modalități eficiente de folosire a cărții în scopul educației materialist-științifice a cititorilor) — într-un program mai larg al Bibliotecii Județene Mureș care, sub îndrumarea Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Mureș, și-a propus să acorde un sprijin aplicat bibliotecilor din rețea privind ridicarea calității activităților de propagandă a cărții. Bucurîndu-se de participarea unor factori implicați în acest domeniu care, prin intervențiile lor — Eugenia Cimpoa, secretar al Comitetului Orășenesc Tirnăveni al P.C.R. („Dezvoltarea vieții culturale a orașului Tirnăveni în anii «Epoicii Ceaușescu»”), Cornel Morar, redactor șef al revistei „Vatra” („Mesaajul patriotic-educativ al operei literare”), Gheorghe Moldovan („Biblioteca Orășenească Tirnăveni — instituție activă în procesul educației patriotice-revoluționare a cititorilor”), Doina Pană („Cartea de istorie — izvor nesecat de cunoaștere a trecutului de luptă al poporului român”) și Maria Todoran („Căi și mijloace privind educarea patriotică a tinerei generații”), ultimii trei de la biblioteca gazdă —, au contribuit la ținuta științifică a manifestării, consfătuirea a adus în dezbatere și concluziile unui sondaj de opinie privind biblioteca publică și lectura. Un caracter aplicativ au avut susținerea de către un grup de elevi a montajului literar-muzical „Columna infinită a devenirii noastre”, dedicat aniversării partidului, și acțiunea organizată de către secția de copii a bibliotecii gazdă în colaborare cu Casa Pionierilor și Șoimilor Patriei — o colaborare, de altfel, constantă — prin care au fost relevate cîteva

posibilități de implicare a teatrului de păpuși în manifestările specifice cu micii cititori.

Petre FONTU

TINERETUL ȘI BIBLIOTECA

Sub auspiciile Festivalului național „Cîntarea României”, în zilele de 6 și 7 iunie 1986, a avut loc la Biblioteca Județeană din Oradea simpozionul „Tineretul și biblioteca”. Organizat în cooperare de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Județului Bihor, Comitetul Județean Bihor al U.T.C., Inspectoratul Școlar Județean, Comisia Județeană de Răspundere a Cunoștințelor Științifice și Tehnice, Centrul de Cercetări pentru Problemele Tineretului de pe lângă C.C. al U.T.C. și Biblioteca Județeană Bihor, în cadrul „Săptămîinii educației comuniste a tineretului bihorean” (1—8 iunie 1986), simpozionul s-a bucurat de o largă participare a specialiștilor din Bihor și din alte zone ale țării.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de conf. univ. dr. Gheorghe Suci, președintele Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al Județului Bihor, care a subliniat marea însemnătate a lecturii în procesul de formare a tinerei generații în spiritul idealurilor societății noastre socialiste. A urmat cuvîntul de salut din partea Comitetului Județean Bihor al U.T.C.

Prof. univ. dr. Ovidiu Bădina de la Academia „Ștefan Gheorghiu” a prezentat, inaugurînd lucrările propriu-zise, comunicarea **Tineretul și biblioteca în condițiile dezvoltării moderne a societății noastre socialiste (o abordare sociologică)**. De un deosebit interes s-au bucurat comunicările înmănușiate sub titlul „**Influența lecturii asupra alegerii profesiei**”, realizate de un grup de cercetători de la Biblioteca Județeană Bihor: Mircea Popa — **Lectura și personalitatea absolventului de liceu**; Nicolae Mariș — **Cultura științifică a absolvenților de liceu**; Cornelia Cistelean — **Bibliografia și viitoarea profesie**; Constantin Mălinaș — **Aspecte privind raportul dintre biblioteca personală și cea publică în lectura elevilor**; Maria Bólöny — **Opțiuni tehnice și științifice ale elevilor de liceu**; Ioan Cardoș — **Literatura pe domenii și genuri în preferințele tinerilor**; Maria Budura — **Eficiența psihologiei lec-**

turii. Toate aceste comunicări au fost rezultatul unor cercetări sociologice pe loturi reprezentative din populația tinăra a municipiului.

Lucrări ce analizează diferite aspecte ale relației cititor-carte-bibliotecă, între care **Lectura cărții științifico-tehnice de către tineret** (considerații pe marginea unei anchete sociologice), autori, Aurora Zglimbea și Marcel Ciorcan; **Interesele de lectură ale populației active din orașul Marghita** (cercetarea orologică), autori, Constantin Mălinaș, Olimpia Dunai, Lucia Rusu, Maria Labău — ultima realizată la indicațiile organelor locale de partid și de stat —; **Cartea în sprijinul activităților politico-educative extrașcolare**, autor: Ilarie Constantin Buda — au fost prezentate sub titlul „**Metamorfozele cititorului**”.

Activitățile creatoare ale tinerilor orădeni — rod al însușirii unor cunoștințe tehnice de înaltă ținută științifică — au fost prezentate de o serie de specialiști locali, ingineri și subingineri, în ziua a doua a colocviului și grupate sub titlul „**Creația științifică și tineretul**”.

Simpozionul s-a încheiat cu o masă rotundă a creatorilor de literatură beletristică din municipiul Oradea, condusă de scriitorul Virgil Podoabă, cu tema generală „**Fenomenul literar tinăr actual: generația '80. Poezie și proză**”.

Mircea REGNEALĂ

„65 DE TREPTE SPRE LUMINA”

În ansamblul numeroaselor manifestări bihorene dedicate aniversării partidului, simpozionul cu genericul de mai sus, desfășurat la Biblioteca Județeană Bihor, în colaborare cu Filiala Oradea a Arhivelor Statului și cu Muzeul Țării Crișurilor, s-a dovedit reprezentativ pentru ceea ce înseamnă noua școală bihoreană de istoriografie în care un loc important l-a dobândit elaborarea acelor instrumente de informare și documentare ce sînt caracteristice unei biblioteci cu atribuții metodice la nivel județean.

Lucrările susținute au scos în evidență concepția și politica partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind reconsiderarea conceptului de istorie națională unitară, cu aplicații la diferite etape ale dezvoltării mișcării mun-

citorești, democratice și revoluționare din România. O parte din ele au fost consacrate valorificării fondurilor arhivistice și bibliografice în scopul reconstituirii și integrării în național a tradițiilor de luptă muncitorești și revoluționare din Bihor pentru progres, civilizație și socialism. O altă categorie de lucrări au reprezentat-o cele ce au sintetizat dinamica luptei și muncii pentru socialism în Bihor, cu aspecte relevante privind ultimii douăzeci de ani.

Constantin STELARU

SĂPTĂMINA BIBLIOTECII ADJUDENE

Cartea. Valoare pe care socialismul a făcut-o un bun al tuturor. În fiecare localitate a țării. Un bun de zi cu zi. Adusă însă uneori în prim plan, într-o adevărată sărbătoare a minții și a sufletului. O asemenea sărbătoare este Săptămîna Bibliotecii Adjundene (16—22 iunie), ajunsă la cea de a 3-a ediție. Săptămîna bibliotecii — patronată de C.J.C.E.S. Vrancea și C.O.C.E.S. Adjud — este concepută, într-o viziune modernă, extra muros: în întreprinderi, școli, case de cultură și cămine culturale, devenite gazde ale expozițiilor, simpozionelor și meselor rotunde, concursurilor, spectacolelor literare de popularizare a cărții organizate.

O viziune integralistă totodată, pentru că pe lângă acțiunile avînd în prim plan cartea (expozițiile „Drum glorios de luptă și victorii”, „Pace, libertate, viață”, „Mărețele realizări contemporane oglindite în literatura și arta românească”, „Sub comuniste flamuri”, „Eminesciana”, „Noutăți editoriale în domeniul creației științifice și tehnice”, „Noutăți editoriale în sprijinul ridicării nivelului de pregătire profesională a oamenilor muncii de la sate”, „Mereu mai tinăra, patria!”; lansarea volumului „Rădăcini prin necunoscut” de Mircea Novac, masa rotundă „Biblioteca, factor de educație patriotică, revoluționară a oamenilor muncii”), au fost programate și acțiuni ce au doar în subtext cartea (recitaluri — „Cîntec pentru pacea popoarelor lumii” — și șezători literar-muzicale, întâlniri ale Cenaclului oaspete „George Călinescu” din București — „Mesaj de pace românească” și „Eminescu — expresia integrală a sufletului româ-

nesc”; expuneri și evocări — „Procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov, 1936 — moment cu profunde semnificații în lupta antifascistă a poporului român”, „Io, Mircea Voievod”; simpozioane, dezbateri și mese rotunde — „2500 de ani de la primele lupte ale poporului geto-dac pentru libertate și independență”, „Inteligența tehnică în acțiune”, „Noua revoluție agrară și implicațiile ei informaționale”; concurs „Cine știe, câștigă” cu tema „Personalități ale științei românești”; spectacole de teatru scurt — „Teză la limba română” de Virgil Stoescu și „Viața începe aici” de Victor Munteanu); precum și acțiuni ce presupun și conduc la carte, pentru fundalul de cultură și informație ce-l au la bază (expozițiile de artă plastică și decorativă „Tradiție, materie și sens”, „Planeta sub zodia păcii”, „Flori de iunie” și concursul de creație „Raza de lumină”).

I. L.

„ZILELE CULTURALE ALE BIRLADULUI”

În cadrul acestor „zile”, Biblioteca Municipală „Stroe Ș. Belloescu” și-a marcat contribuția prin lansări de cărți, întâlniri cu scriitori și cadre universitare, șezători literare, medaliaoane, simpozioane. Un public numeros și interesat a participat la fiecare din acțiunile întreprinse ce au reunit forțe ale bibliotecii gazdă, precum și ale altor biblioteci din municipiu și județ. Poate cea mai complexă și mai izbită acțiune, purtînd, ca de altfel întregul program al acestor „zile”, emblema glorioasei aniversări a 65 de ani de la crearea partidului, a fost simpozionul „Cartea — factor fundamental în formarea personalității umane”. Intervențiile invitaților — lucrători din diferite unități bibliotecare aparținînd diverselor rețele — au stîrnit interes prin problematica abordată, rod al integrării activității de propagandă a cărții în miezul preocupărilor diferitelor colective de oameni ai muncii, prin relevarea cîștigurilor imense înregistrate în procesul de implantare a lecturii în preocupările constante ale diverselor categorii socio-profesionale. Participarea numeroasă a birlădenilor la majoritatea manifestărilor ne-a dovedit că eforturile colectivului nostru au dat roade.

Zinica TĂMAȘANU

O NOUĂ CALITATE A CERCETĂRII BUNURILOR BIBLIOFIELE DE PATRIMONIUM

Există toate elementele pentru a putea evalua cea de a opta consfătuire „Valori bibliofice din Patrimoniul Cultural Național” (Tulcea, 23—25 mai 1986), organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, cu concursul Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Tulcea, drept un moment de cotitură, după care se așteaptă, pe baza programatică a unui deceniu experimental, o nouă calitate și o nouă modalitate de evidență și valorificare în acest domeniu.

Vom încerca în cele ce urmează semnalarea principalelor contribuții*) programatice și analitice, în care se materializează eforturile noii școli de bibliografie veche românească, generată prin efectul catalizator al Legii 63/1974.

Exprimând grija partidului pentru ocrotirea, cercetarea și valorificarea patrimoniului cultural național și totodată pentru extinderea și adâncirea, prin carte și tipar, a bazei documentare a istoriografiei românești, lucrările consfătuirii au fost deschise de Ion Anastasiu, membru al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului Județean Tulcea al P.C.R., care a subliniat, între altele, preocuparea factorilor județeni de partid și de stat pentru dezvoltarea culturală a zonei, pentru integrarea în național, inclusiv prin prezenta sesiune, a bunurilor patrimoniale tulcene.

*) *Lucrările s-au desfășurat în plen și în șapte secțiuni:* 1. Carte românească (președinte: prof. dr. doc. I. C. Chițimia); 2. Manuscrise (președinte: Gabriel Stempel); 3. Carte rară (președinte: prof. dr. Virgil Căndea); 4. Documente (președinte: dr. Radu Florescu); 5. Bibliofilia (președinte: Angela Popescu-Brediceni); 6. Artă (președinte: Tereza Sinigalia); 7. Restaurare-Conservare (președinte: Cella Măneac). Au fost prezentate 132 de lucrări semnate de 156 de autori din 71 de instituții de cercetare, cultură și învățământ. La baza acestui material stau concluziile secțiunilor, bucurându-ne și de colaborarea unui colectiv de observare și adunare a datelor constituit ad hoc — Marcel Ciorcan, D. Poptâmaș, Aurelia Florescu, Mircea Filip, Rodica Stamatopol, Ștefan Andronache și conf. dr. Cezar Apreotesei.

În cuvîntul său, prof. univ. Tamara Dobrin, vicepreședinte al C.C.E.S., a analizat stadiul și programul de viitor al cercetării bunurilor bibliofice cu valoare de patrimoniu, pledînd pentru o nouă calitate a cercetării, în corelație cu sarcinile prioritare ale istoriografiei naționale. Înțeleasă ca parte a proceselor revoluționare pe care Congresul al XIII-lea le generează mobilizator în toate domeniile de activitate, consfătuirea asigură „puternice momente de emoție, de întărire spirituală, de convingere că nepieritoare sînt faptele ce ne înobilează neamul”, într-o legătură și continuitate organică a trecutului, prezentului și viitorului nostru. Direcționați de responsabilitatea partinică și patriotică pe care programul partidului o inspiră tuturor lucrătorilor din patrimoniu, se cere făcut un pas decisiv înainte, printr-o analiză a factorilor care fac ca ritmul de cercetare să fie încă prea lent, atît în operațiunile de evidență, cît, mai ales, în cele de valorificare și absorbire în sinteze istoriografice a descoperirilor din sectorul cărții de patrimoniu.

Este necesară eliminarea factorilor subiectivi și intrarea în circuit național a descoperirilor făcute, prin trecerea în fișierul central a informației descrise, încheierea în acest an a evidenței cărții românești vechi, care e doar un capitol din întregul patrimoniu, înlăturarea discrepanței grave dintre nivelul de descriere pe fișe și limbajul de intrare în calculator, eliminarea lacunelor din informarea profesională și generală a iucătorilor, trecerea la alcătuirea unor sinteze istoriografice de patrimoniu, eliminarea dezecilibrelui, care s-a acumulat, între nivelul ridicat al evidenței de bunuri bibliofice și nivelul scăzut de asimilare și valorificare a informației de patrimoniu, deținută de către fiecare instituție, în parte. În acest sens, va fi publicată selecția lucrărilor consfătuirilor anterioare, în două volume, iar, pe un plan mai general, cartea veche și hărțile de circulație a acesteia, ca document de unitate culturală, își vor găsi un loc corespunzător în expozițiile din muzee. Se va stimula, pe plan județean și instituțional, publicarea lucrărilor care valorifică informația de patrimoniu. Stadiul actual al acumulărilor analitice întreprinse de un deceniu a îndreptățit Consiliul Culturii și Educației Socialiste ca, împreună cu Comisia Centrală a Patrimoniului Cultural Național, să întocmească pentru cincinalul 1986—1990 un program de cerce-

tare, în cadrul căruia, în paralel cu continuarea evidenței de patrimoniu, să se facă front comun pentru redactarea și tipărirea unor instrumente naționale de informare, precum: 1. **Catalogul colectiv al cărții românești vechi**, cu menționarea cumulativă a tuturor exemplarelor de titlu, a depozitelor în care se află, în țară și în străinătate; 2. **Bibliografia românească veche**, volumul 5, privind perioada acumulărilor de tip „adenda” din 1944 și pînă la zi; 3. **Corpusul însemnărilor cu caracter documentar de pe cartea veche românească**; 4. **Catalogul colectiv al incunabulelor din România**; 5. **Sinteze de istorie, artă și tehnică a tiparului și cărții**, a legăturii de carte, pe epoci, zone și centre de tipar. Realizarea, pînă în 1990, a acestor lucrări de anvergură, de interese și colaborare națională, între sisteme, instituții și specialiști presupune organizare și o analiză a lor periodică, un control științific riguros, o colaborare, pe plan orizontal și vertical, între cercetători.

O intervenție de mare interes a avut, în plenul consfătuirii prof. dr. Virgil Căndea privind „**Datoria unei viziuni integrale a patrimoniului cultural național**”. Ideea fundamentală: înțelegerea cuprinzătoare a rolului istoric pe care l-a avut și îl are Legea 63/1974, pentru relevarea contribuției majore a românilor la civilizația cărții, pentru declanșarea unei opere naționale de căutare a cărții, pentru gîndirea în chip nou și completarea conceptului de patrimoniu cultural național cu ceea ce se află românesc și valoros în străinătate — „Prin prisma cărții, geografia culturală românească este astfel, încît corespunde cu mapamondul”. Un exemplu concludent îl oferă edițiile străine ale lui Cantemir, care a îndeplinit cu strălucire o funcție culturală europeană, ca și cărțile și manuscrisele românești care fac faima unor mari biblioteci ale lumii, unde sînt conservate cu cea mai mare atenție și cheltuială. De două decenii a început un fișier al bunurilor patrimoniale înstrăinate pe diferite căi, de-a lungul timpului, ajungînd la mai multe zeci de mii de fișe, și care face evidentă marea discrepanță în patrimoniu cultural național dintre ceea ce se află românesc în străinătate și ceea ce s-a valorificat istoriografic, sub formă de criterii și informații privind locul nostru în cultura lumii. Datoria unei viziuni integrale asupra patrimoniului cultural național cere, în mod ho-

tărit, cunoașterea și a ce se află în străinătate, asemenea valori în-deplinind în timp o „Funcție de ambasadori culturali“.

*

Vom grupa în continuare principalele contribuții pe tematica secțiunilor, care reflectă în fapt tendințele și preocupările actuale privind valorile bibliofile de patrimoniu.

CARTEA ROMÂNEASCĂ. Dominanța preocupărilor s-a vădit a fi depistarea cărții vechi românești în diferite zone geografice, cu valorose repere privind circulația acestora. Cităm în acest sens intervențiile lui Olimpia Mitric (referitor la județul Suceava), Lazăr Ureche (Bistrița-Năsăud) și Al. Gaiță (Buzău). Rodul investigațiilor de acest tip s-a concretizat pe alocuri în redactarea unor cataloage — „Catalogul de carte românească veche din bibliotecile arhivelor statului“ (autori: Elena Dima, care l-a și prezentat, Gh. Buluță și Simona Ceaușu), lansat, sub formă tipărită, cu acest prilej, la Tulcea; „Catalogul colecției de 131 de cărți vechi românești de la Biblioteca Județeană Bihor“ (redactat și prezentat de Constantin Mălinaș) — sau sub formă expozițională („Circulația cărții românești vechi în zona Tulcea“, prezentată de Doina Cinileanu). Cercetările au condus-o pe Eva Isac la depistarea a trei exemplare necunoscute din **Indreptarea Legii** (Tirgoviște, 1652) la Urșeni, Tg. Jiu și București. Pe bază documentară — un inventar de epocă —, Doina Drăghici a depistat 50 de cărți vechi românești în biblioteca lui Timotei Cipariu. Mulți cercetători s-au aplecat asupra însemnărilor de pe diferite exemplare de carte veche românească, între acestea meritând o mențiune specială contribuția Evei Mărza și a lui Florian Dudaș care au selectat și valorificat însemnări ce reflectă o concepție de „biblioteconomie populară“, care a funcționat în secolele trecute, privind organizarea și protejarea cărții în comunitățile românești din Transilvania.

Una din cele mai interesante lucrări ale întregii sesiuni a fost aceea a lui Doru Bădără, care a găsit la B.C.U. București un exemplar din **Psaltirea** lui Dosoftei, 1673, cu diferențe de tipar și cu menționarea în titlu că a fost tradusă din grecește, conturându-se astfel un complex editorial deosebit de semnificativ în jurul acestei cărți și a lui Dosoftei, ca tradu-

cător și editor. Completări de descriere s-au mai făcut la **Psaltirea** lui Coresi (sau Lorinț), 1577—1580, pe baza unui exemplar mai bun, găsit de L. Demény la Sofia; la **Ceaslovul** de la 1783 și **Acatistul** de Sibiu, 1830 (Aurelia Florescu); la **Catehismul** de la Bălgrad, 1648 (Carmen Munteanu), pe baza unui exemplar unicat, cu pagină de titlu dublă, în română și latină. Dan Râpă a găsit că ms. A 467 (fost 2250) de la B.A.R., de Constantin Mavrocordat s-a tipărit la Paris, în iulie 1742, în „**Mercure de France**“, sub titlul „**Constitution de la Valachie**“; respectiv că ms. „**Philoteon Parerga**“, scris de N. Mavrocordat la 1719, s-a tipărit la Viena, în 1800.

În secțiune au fost prezentate și lucrări de istorie a presei tulcene și brașovene (Raluca Gheorghe și Mircea Gherman), interpretări bibliografice și comparative ale unor cărți, epoci și personalități, cu tentă eseistică (St. Godorogea, Fl. Rotaru, D. Poptâmaș, Veluța Făgurel), o interesantă interpretare a informației heraldice conținute de stemele de carte (Filofteia Rîziș), precum și citeva pline de interes clarificări privind cartea românească modernă; tipărirea de către Dimitrie Sturza, la 1860, în numai 40 de exemplare, a unei cărți a lui Gratiani „**Vida Despoti Heraclida**“ (Viorica Secăreanu) și identificarea lui Liviu Rebreanu, sub pseudonimul Ion Jalea, ca autor al broșurilor „**Ardealul**“ și „**Unirea**“, tipărite în 1918 (Stancu Ilin).

MANUSCRISSE. Prin cele 20 de lucrări susținute, acest sector a fost cel mai bogat în descoperiri patrimoniale din întreaga sesiune. Cităm dintre acestea: **Tetraevanghel slavo-român**, copiat în secolul al XVII-lea în Transilvania, descoperit la Tirgoviște (Dumitra Simion); manuscrise vechi românești intrate recent la B.A.R. (Ioana Zmeu); manuscrise vechi românești găsite la Hunedoara (Maria Basarab); un manuscris după **Floarea darurilor**, găsit într-un miscelaneu făcut de Constantin Bălăceanu la 1715, acum în fondul Bibliotecii Județene Bacău (Mircea Filip); un manuscris de maxime, după un prototip de la 1697, dedicat lui Constantin Brâncoveanu (Mihai Caratașu); o cronică în versuri de la 1794, aflată la Tirgu Mureș (Elena Mihu); un manual de „**Geografia globului**“, redactat la 1822 de Gh. Lazăr, descoperit la Giurgiu (Emil Păunescu); copiile după pisanile de la Hurez, unele șterse și pierdute acum, dar rămase pentru posteritate în transcrierea de la 1832 aflată la Biblio-

teca „**V. A. Urechia**“ din Galați (Paul Păltinea). Cea mai mare surpriză a prilejuit-o lucrarea lui Nedret Mamut, care a preferat o sumedenie de copii și donatori români de manuscrise orientale, într-o tentativă binevenită de ordine într-un domeniu amplu, prea puțin studiat, cel al manuscriselor orientale din România. Comunicarea a readus în atenție cerința editării unui catalog (de citeva ori început) al celor aprox. 450 de volume de manuscrise orientale, grecești, persane, arabe, din colecția B.A.R. Manuscrise vechi a mai prezentat dr. Ștefan Andreescu (Matei al **Mirelor**, circulația) și Adriana Ștefănescu-Mitu (**Cugetările** lui Oxenstiern, descoperite într-o colecție din București).

Manuscrise moderne, au comentat: Picu Pătruț, **Stihos adecă Viers**, 1842—1945, (noi considerații de Octavian O. Ghibu); manuscrise de cărți populare cercetate de Hașdeu (Cătălina Velulescu); teatru românesc din secolul trecut (Eva Catrinescu și Andrei Nestorescu); o monografie tulceană, aflată la București (Doina Făget), manuscrise de G. M. Zamfirescu la romanul neterminat „**Plîns peste milenii**“ (Claudiu Dimiu) ș.a.

CARTE RARA. Aceasta a fost o secțiune cumulativă, de carte străină și carte cu informații „daco-romanica“, comunicările grupându-se (conform tentativei de ordonare făcute în concluzii de Virgil Căndea) în jurul a cinci dominante tematice: a) asupra raportului autor-carte; modalități de înțelegere și instituționalizare a acestui raport de-a lungul timpului (Elena Maria Schatz); b) carte rară străină din colecții publice și particulare — ediții ovidiene în biblioteca lui T. Cipariu (Magdalena Tampă); ediții Erasmus din Rotterdam în bibliotecă din București (Brîncoveanu, Stolnicul Cantacuzino și N. Mavrocordat) și în Transilvania; receptarea lui Erasmus de către Școala Ardeleană (dr. Mihai Mitu); 19 cărți din secolul al XVI-lea, în majoritate albine, din „**Colecția Mihnea Moroianu**“ din București (Ana Andreescu); o ediție Pausanias din biblioteca Spătarului Nicolae Milescu (Rodica Popescu); cinci ediții Platin din opera umanistului flamand Justus Lipsius, tipărite la Anvers între 1602 și 1604, aflate acum la Craiova (Marcel Ciorcan); ediții elzeviriene, unele cu informații despre români, păstrate la Biblioteca Institutului de Istorie „**Nicolae Iorga**“ (Mariana Mihăilescu); compararea edițiilor de la 1606 și 1771 ale lui A. Bonfinius,

Rerum Hungaricorum decades, tradind despre epoca lui Matei Corvin, găsite la Bistrița (Gh. Suciuc); edițiile de la 1769 și 1776 ale romanului alegoric „Argenis” de John Barklay, găsite la Oradea (N. Mariș); c) cărți străine cu informație „daco-romanica” — o carte de Louis Felix Guynement de Keralio, păstrată la București (Lizica Papoiu); **Topographia magni regni Hungariae** de J. B. Piker, Viena, 1750, exemplar găsit la Sibiu (Olga Șerbănescu); informații despre apeductele ce porneau de la Dunăre și despre intervenția omului la „Porțile de Fier” desprinse din opera lui S. Münster, Evliya Celebi și F. Marsigli (Dalila Lucia Aramă); date tulcene și dobrogene în cărți vechi aflate la Tg. Mureș și Cluj-Napoca (Ovidia Mesaros și Lucia Radu); știri despre români în istorii, enciclopedii și dicționare vechi (dr. V. Țurlan, Doina Lemny și Doina Năgler); d) cărți rare din biblioteci prezentate de Nedelcu Oprea (cu ex libris-ul C. Cantacuzino, N. Mavrocordat, Panteleon Calliarchi) și Gabriela Nițulescu; e) vechi documente cartografice ce privesc pe români, găsite în cărți păstrate la Tîrgu Mureș (Dorana Cioran) și Brașov (Măriuca Radu). Reținem că și în colecția Muzeului Județean Brașov se află 53 de hărți realizate între 1535 și 1779, dintre care au fost descrise harta Daciei a lui A. Ortelius și harta din 1699 a lui G. M. Visconti.

De la această secțiune, remarcabilă prin ținuta științifică a comunicărilor, se rețin și câteva din propunerile formulate în concluzii de prof. dr. Virgil Căndea: 1. Cartea rară străină de la noi este o mină încă prea puțin explorată, ca izvor de informații despre români în secolele trecute. Cercetarea se cere intensificată, iar valorificarea să fie mai completă și mai complexă în cazul fiecărei cărți; 2. Sadi Ionescu a început cîndva un catalog de călători, la B.A.R., neîncheiat, care ar trebui reluat, completat și încheiat; 3. Legea 63 a scos la lumină cartea rară din bibliotecile unor bibliofili, care, fără a fi savanți și cărturari, găseau plăcerea în lecturi de cărți rare; este interesant de cercetat această categorie de cititori; 4. Ar fi util pentru dezbateri, la edițiile viitoare, ca lucrările să fie predate din timp comisiei de organizare și multiplicare, propunere ce a fost formulată și în alte secțiuni.

DOCUMENTE. Secțiune ajutoare pentru luminarea problemelor cărții și manuscriselor de patrimoniu, introdusă în program cu

doi ani în urmă și cu profil încă insuficient definit, a avut un sumrar foarte divers (și carte, și manuscrise, și însemnări, și literatură, și multe altele), greu de sintetizat, iar unele adiacente profilului sesiunii. Se pot reține, mai ales, comunicările despre epoca lui Mircea cel Mare (Virgil Teodorescu, Marieta Chiper, Ștefan Suciuc, Ionel Căndea, Mircea Avram, Maria Ioniță), grupajul de lucrări care au valorificat însemnări de pe cărți, care ar putea constitui o direcție fundamentală de acțiune în această secție în viitor (Stela Toma, Vilică Munteanu, Grigore Constantinescu, Livia Todoran). Tot în această secțiune — sugera în concluziile sale dr. Radu Florescu — și-ar găsi un bun teren de aplicare comunicarea dintre discipline.

BIBLIOFILIE. S-ar putea releva (ca și în anul trecut) pluralitatea unghiurilor de abordare, reflectînd situația conceptului oarecum eterogen sub care s-a adăpostit atît din punct de vedere terminologic, bibliografic, cit și al practicii din identificările și evidența de patrimoniu. De notat o primă încercare, a Marianeii Jaklowski, de a introduce bibliofilia între elementele care definesc profilul cultural al unei epoci, prin cunoașterea practicii bibliofiliilor întîmplute în timp și spațiu. Cîteva lucrări au cules autografe, adnotări, dedicații de personalități: către B.P. Hasdeu (Octavian Onea), din biblioteca lui N. Iorga (dr. Constantin Șerban), din colecțiile „Astrei” (Elena Dunașanu), precum și un autograf al lui Emil Racoviță, pe un exemplar din „Speologia”, dăruit în 1944 bibliotecii Timișoarei (Hortensia Baica). Alte comunicări au recompus și analizat fondurile de biblioteci publice sau ale unor personalități, precum cea a lui George Coșbuc, care contrazice imaginea peiorativă cultivată de Majorescu la acest punct (Constantin Catalano) sau cea a lui Grigore Maior, rudă a lui Petru Maior, reconstituită pe baza inventarului de la 1824, antiqipînd marile biblioteci personale ale unor cărturari transilvăneni ca Cipariu, Ioan Antonelli sau Ladislau Vaida (Iacob Mărza); structura și sensurile bibliotecii lui Moise Fulea din Sibiu, analizată după documente de la 1861—1862 (Ana Grama și Zoe Stoicescu Apostolache). Am opina ca asemenea lucrări, care valorifică inventare, liste, cataloage, acte testamentare etc., să-și aple în viitor locul în secțiunea „Documente”. Tot astfel cele privind înțelegerea cărților postale, ca obiect de patrimoniu, sub raportul

corespondenței manuscrise conținute și nu prin imaginea imprimată (cartofilie), precum comunicările lui Ion Aldea și Emanuel Nadler. În sectorul ex libris-ului, element generator de bibliofilie, Ana Dee a expus și clasificat serii de vechi ex libris-uri de la Tîrgu Mureș, iar Dragoș Morărescu a adus o prețioasă contribuție, descoperind a doua carte semnată de Antim Ivireanul cu numele de mirean „Andrei”, deci din biblioteca lui, iar Radu Ionescu a făcut descrierea aceluși „Ex meis libris Alexander Cuza”, înscris de fiul nelegitim al domnitorului pe ediția Pierre Didot, în 6 volume a lui „Don Quijotte”, din 1799. Ioan Spătaru, prin interpretarea anchetei întreprinse de Mircea Damian în „Adevărul literar și artistic”, în 1929, între editori, librari și scriitori, pe tema cărții, a fost complementar comunicării Elenei Maria Schatz de la Secțiunea „Carte rară”, iar Simion Mihuț a realizat o premieră binevenită, ca prim anticar în constatare, despre rolul pe care anticariatul, înțeles metaforic ca un șantier de arheologie a cărții, îl are în circulația valorilor bibliofile. O intervenție pe tema circulației cărții a avut, pe baza valorificării colecției Casei Personalului Didactic din Zalău, Ana Cănda.

Dintre numeroasele propuneri emenate în secțiune și prezentate de Angela Popescu-Brediceni, am reținut în primul rînd: 1. Cerința de a transpune în practică programul prefigurat în deschiderea consfătuirii de prof. dr. Tamara Dobrin; 2. Importanța elaborării și practicării unei terminologii unice și unitare în bibliofilie, aliniată național și internațional; 3. Necesitatea intensificării cercetării bibliotecilor publice și particulare pentru o mai bună cunoaștere a trecutului nostru cultural; 4. Oportunitatea elaborării unui catalog general de ex libris-uri, precedat de clasificarea categoriilor; 5. Examinarea necesității de a realiza un catalog colectiv al periodicelor românești și străine existente în bibliotecile din România; 6. Stimularea studiului bibliologic, pentru o mai largă și adecvată reflectare a fenomenului cultural românesc, exprimat prin carte, în publicațiile internaționale de resort.

ARTA. În această secțiune de studiu interdisciplinar, comunicările s-au referit la două domenii ale cărții, a cărei imagine generală au îmbogățit-o: **legătura cărții** (descrierea și relevarea semnificațiilor ei artistice și culturale) și **ilustrația** de manuscrise și carte românească

și străină, pe o foarte mare arie de timp, de la o miniatură persană din secolul al XVI-lea și pînă la ilustrarea operelor lui Eminescu. Pentru prima direcție tematică se rețin comunicările făcute de Elisabeta Muckenhaupt — analiza legăturii unor cărți vechi descoperite anul trecut la Șumuleu-Ciuc, cu o tentativă metodică exemplară de datare a legăturii —, de Gabriela Dumitrescu — descrierea unor legături de carte rară din secolul al XVI-lea, de la B.A.R., cu accent pe relația cu artele plastice și pe funcția de identificare pe care o are legătura în raport cu circulația cărții — și, în fine, cea susținută de Irma Zsigmond, de descriere a numeroase legături de carte din bogata colecție de la Tîrgu Mureș, unele executate în ateliere populare, în afara mănăstirilor. În cadrul celei de a doua direcții tematice s-au distins cîteva comunicări. Astfel, Andrei Paleolog, prin comparații iconografice, a probat influența ilustrației de carte (inclusiv din „Alexandria” și „Esopia”) asupra zugrăvirilor populari, asupra picturii murale din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, în zona subcarpatică. Tereza Sinigalia a întreprins o comparație între planuri de la București și Viena ale așezămîntului de la Cozia și imaginea lui găsită într-un manuscris de la 1731; Ruxandra Juvara a prezentat dezvoltarea artei tiparului și a ilustrației de carte la români în jurul anului 1900; Isabela Alexandra Beldescu a făcut descrierea miniaturilor dintr-un manuscris persan de la Muzeul de Artă al R.S.R.; Ștefan Andronache a realizat o trecere în revistă cronologică a ilustratorilor poeziilor lui Eminescu; Rodica Stamatopol a prezentat fondul de desen românesc de la B.C.S., reprezentînd ilustrații la opere literare; Mariana Vida a supus atenției patru albume cu litografiile franceze din secolul trecut, din colecția lui Toma Stelian (acum la Muzeul de Artă al R.S.R.), iar Marica Grigorescu a comunicat despre opt studii heraldice (gușe), făcute de Matei I. Caragiale, provenind din fondul Saint-Georges și aflate la Muzeul de Artă al R.S.R. Dintre propunerile formulate în secție: realizarea unui repertoriu al legăturilor de carte din România, grupate stilistic, pe epoci și zone, ca instrument indispensabil de lucru.

RESTAURARE — CONSERVARE.

Această secțiune — inițiată în 1983 — are menirea de a sprijini tînăra rețea românească de specialitate, cerință ce nu a fost suficient ono-

rată la această ediție, considerîndu-se numărul restrîns de comunicări, raportat la potențialul deja creat al rețelei de restaurare-conservare. Două au fost temele mari cărora li s-au subsumat comunicările: a) Recuperarea și restituirea prin restaurare a bunurilor bibliofile de patrimoniu; b) Aspecte teoretice și practice, de conservare, depozitare, etalare și valorificare.

Cella Manea, împreună cu un colectiv nenominalizat, a avut o lucrare generală, cu titlul: „Restaurarea fondului de carte recuperat de la Șumuleu-Ciuc”, cuplată cu două lucrări adiacente privind starea de conservare a acestui fond (găsit într-o firidă zidită prin 1948, în avansată stare de degradare, din cauza umezelii), tehnici de restaurare aplicate corpului de carte, respectiv particularități ale legăturii volumelor și restaurarea acestora, dacă e posibil cu respectarea tipului de legătură, pentru a păstra datele și semnificațiile lui culturale. Atît în aceste lucrări, cît și în cele semnate de Elena Pîriu, Gabriela Manolache și Doina Biro s-au arătat dificultățile depășite la fiecare caz în parte, aspectele particulare întîlnite, contribuind la acumularea unei experiențe globale și analitice într-un domeniu încă sărac tocmai în experiență. În aceeași idee, Florea Oprea a expus metode practice, care decurg din respectarea principiilor restaurării științifice, pentru a aplica tehnici reversibile.

Existînd un număr mare de cărți de patrimoniu care se cer urgent restaurate, devine foarte actuală găsirea unor soluții de mecanizare a unor operațiuni, dintre care turnarea pastei de hîrtie cu o mașină special concepută printr-o îndelungată colaborare tehnologică și metodică (Ion Cristea, Iași). O premieră remarcabilă a constituit-o integrarea în secțiune a cercetătorilor Mihail Mihailescu și Mihaela Drăgănoiu, de la Institutul Politehnic București, care au studiat compoziția, prepararea și folosirea cernelurilor în evul mediu românesc. Pe linia conservării, Cornel Taloș a repus în discuție soluțiile curente de depozitare și etalare, cu referiri critice comparative, care au stîrnit dezbateri foarte vii.

O propunere interesantă a formulat Pandele Barbu, cu privire la realizarea unei bănci de date, cu tot arsenalul bibliografic existent, pentru a susține perfecționarea continuă a specialiștilor, a metodelor și tehnicilor folosite de ei, propunere reținută în concluziile secțiunii, cu sugestia ca rea-

lizarea acestui sistem documentar să fie făcută sub auspiciile Centrului Special de Perfecționare a cadrelor al C.C.E.S. Alte propuneri: utilitatea unor schimburi de experiență periodice pe lucrări și probleme curente de restaurare și conservare care să asigure o circulație rapidă a informației și practicii domeniului; inițierea unui program național de conservare a fiecărei cărți de patrimoniu, prin crearea unor mijloace individuale de protecție, standardizare, după modele create de Laboratorul de restaurare al B.C.S.; elaborarea unor instrucțiuni practice pentru orientarea deținătorilor de bunuri bibliofile, în organizarea concretă a depozitelor, sălilor de studiu, expozițiilor, mișcărilor cărții de patrimoniu.

*

În finalul consfătuirii, prof. dr. Tamara Dobrin, vicepreședinte al C.C.E.S., după ce a tratat cu toată atenția propunerilor formulate, cele mai multe putînd fi realizate de frontul comun al factorilor implicați în depistarea, conservarea și valorificarea bunurilor bibliofile de patrimoniu, a subliniat că programul comunicat în deschidere pentru acest domeniu, urmînd a fi realizat pe parcursul acestui cincinal, va determina o creștere a eficienței întregii activități de patrimoniu în sfera cărții, în slujba idealurilor și sarcinilor de ansamblu ale istoriografiei naționale.

Constantin MĂLIŢĂ

PRIM PLAN ÎN „SĂPTĂMÎNA CULTURALĂ BUCUREȘTEANĂ”

Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu” și-a înscris prezența specifică în ediția acestui an a „Primăverii culturale bucureștene” printr-o suită de manifestări — diverse ca formă și ca adresabilitate — menite să aducă în atenția publicului categorii de gen și tematice ale colecțiilor deținute. Un loc prioritar, pe deplin motivat, l-au deținut acțiunile consacrate Bucureștiului: „Bucureștiul în epopeea literar-istorică”, colocviu; „Bucureștiul în literatură, documente istorice și carte de artă”, expoziție; „Bucureștiul — oraș al împlinirilor socialiste”, concurs „Cine știe răspunde”; „Dramaturgi

bucureșteni și invitații lor", „Personaje bucureștene în creația lui Caragiale", masă rotundă; „Bucureștii în vers și culoare". O altă temă prioritară: munca și creația, regăsită în manifestări precum „Eroismul cotidian în pagini de reportaj", ciclul „Cartea în sprijinul producției", „Peisajul contemporan în arta plastică", „Itinerar de muncă și creație". Pe aceasta din urmă, o vom aduce în prim plan.

Inițial un experiment, o inovație, „turneul literar-artistic" a fost validat de practică, în acest an fiind deja la a treia ediție. Turneul se desfășoară pe un „itinerar de muncă și creație", la propriu și la figurat. Astfel, la această ediție cele trei etape ale itinerariului au fost: Grupul școlar „Mecanică fină" — deci o școală a muncii; Intreprinderea „Aversa" — deci un loc al muncii și Biblioteca tineretului — sediu al creației născute din muncă și întorcându-se în muncă. Acest ultim popas a avut și o altă semnificație: în casă nouă și în organizare nouă, biblioteca a găzduit prima ei manifestare publică.

Turneul a fost susținut de criticul Ion Cristoiu redactor șef adjunct la „Scînteia tineretului", regizorul Nicolae Caranfil, poezii Mircea Dinescu și Carolina Ilica, cărora le-au stat alături proaspăt laureații Festivalului național „Cintarea României" — Iuliana Palade și Andrei Damian —; tinerii folkști Sorina Moldoval și Mihai Naghi — și „veteranul" Mircea Vințilă și doi recitatori, reprezentanți ai grupului de teatru „Eveniment".

Organizator, animator și compozer: Horia Frunză, de la Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", el însuși publicist de aleasă vârstă.

Pasionantă creația, în variatele ei modalități de expresie — poezie, declamație, cîntec — și în interpretarea și comentarea ei, în dialog direct cu publicul! Un public tânăr, încă stingaci și poate insuficient educat pentru recepția mesajelor artistice, dar plin de curiozitate, de interes, de prospectivitate intelectuală. Acestui public i-au fost deschise, și prin această manifestare, noi porți spre cunoaștere, spre poezie, spre frumos, i s-a iansat, indirect, o invitație la lectură, în acest univers al cărții care e biblioteca.

I. L.

Biblioteci ale sindicatelor

SUB SEMNUL NOULUI

De la bun început trebuie să precizăm că Biblioteca Clubului Intreprinderii de Confecții și Tricotaje București se bucură de tot sprijinul din partea comitetului de partid pe întreprindere, din partea comitetului sindicatului și cel al organizației de tineret, atît în ceea ce privește rezolvarea „problemelor mari", cît și a celor care par de mai mică importanță, dar, prin însumare, pot greva asupra activității curente. Biblioteca se simte implicată în toate problemele care frămîntă marea și, în bună parte, tinărul colectiv al întreprinderii, iar acesta, la rîndul său, se simte responsabil pentru bunul mers al activității de propagandă a cărții. Faptul că indicatorii prevăzuți pentru anul 1985 au fost realizați sută la sută, iar în acest an ne situăm la cotele maxime prevăzute pentru semestrul I nu este rezultatul goanei după cifre, ci reflectă cantitativ o stare de fapt: biblioteca se bucură de popularitate în rîndul personalului muncitor al întreprinderii.

Accentul pe care l-am pus pe posibilitățile oferite de mijloacele propagandei audio-vizuale a îmbrăcat o diversitate de forme. Ele se pot întîlni în secțiunile întreprinderii, la căminul de nefamiliști, la club și, bineînțeles, la bibliotecă. O emisiune permanentă la stația de radio-amplificare, „Biblioteca la microfon", ne dă posibilitatea să asigurăm o informare operativă a cititorilor privind noile achiziții, acțiunile organizate, stîrnind totodată interesul, prin modul de prezentare, asupra diverselor titluri pe care le dorim cu o circulație mai mare.

Printre activitățile ce se bucură de o mare popularitate, aș menționa pe cea dedicată „Micilor prieteni ai bibliotecii" și „Colocviile revistei „Contemporanul", ambele cu o periodicitate lunară.

Interesul pe care-l manifestăm față de problemele ridicate de perfecționarea profesională ne-a atras aprecieri din partea beneficiarilor noștri direcți — cititorii. În legătură cu acest aspect al activității unei biblioteci, cred că, în cazul nostru, ar trebui să fie găsite modalitățile de implicare mai activă a bibliotecii specializate în rezolvarea curentă a problemelor de producție, de perfecționare profesională, de creativitate tehnică. Vorbim și sintem interesați de creșterea productivității muncii, de mecanizare, automatizare și ciber-

netizare, dar compartimentul cărui îi revin o multitudine de responsabilități în asigurarea informării și documentării pe problemele respective se situează, din diverse cauze, la marginea cimpului de interese. Factorii responsabili din cadrul întreprinderii ar trebui să revadă statutul acestei biblioteci al cărei aport în producție, prin informația și documentația tehnică furnizată, ar trebui să fie evident.

Un prim pas ar putea fi făcut prin trecerea întregului fond de publicații pe calculatorul întreprinderii, așa cum am procedat cu cel al bibliotecii sindicatului. Nu este o operație ușoară, dar se poate realiza la nivelul nostru.

Asupra acestui aspect al activității vom mai reveni oferind colegilor noștri date în plus privind modalitățile de rezolvare organizatorică, și, bineînțeles, programul utilizat.

Vasile BARDAN

„LUMINA CĂRȚII"

Începînd cu anul 1985, Consiliul Județean al Sindicatelor Dimbovița a instituit trofeul „Lumina cărții" în cadrul concursului anual „Biblioteca în slujba educației socialiste". Deschis bibliotecilor din sistemul sindicatelor, concursul și-a propus ca obiectiv principal îmbunătățirea calității lecturii publice și atragerea unui număr sporit de cititori, cu precădere din sectoarele productive. Trofeul, transmisibil, a revenit Bibliotecii Casei de Cultură a Sindicatelor din Tirgoviște, bibliotecară Iolanda Vrabie. Iată, pe scurt, bilanțul: 3.226 de cititori, 51.000 de cărți împrumutate, 75 de acțiuni (dezbateri, simpozioane, consfătuiri cu cititorii, expoziții și saloane de carte, întîlniri cu scriitori și cu oameni ai muncii, manifestări organizate în cadrul Cenuclului literar „Cicerone Teodorescu" care își desfășoară activitatea pe lângă bibliotecă). Locul doi a revenit Bibliotecii Clubului „Flacăra II" Moreni, bibliotecară Maria Moisescu, iar locul III, bibliotecilor Clubului C.L.A. Fieni, bibliotecară Viorica Radu, și Clubului Arctic Găești, bibliotecară Octavia Zamfirescu.

Concomitent, în organizarea Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă și a Bibliotecii Județene Dimbovița, s-a instituit același concurs pentru bibliotecile orașenești și comunale. Pe primele locuri s-au situat Biblioteca Orășenească din Pucioasa, bibliotecari

Stelian Bădoiu și Steliana Tancu, bibliotecile comunale din Răcari, Bușani și Cornești, conduse de cadrele didactice Magdalena Manea, Eugenia Năstase și Teodora Popoiag.

„Lumina cărții”, metaforă-simbol al unui concurs circumscris Festivalului național „Cintarea României”.

Mihail I. VLAD

Biblioteci școlare

O PRIORITATE: EDUCAȚIA MATERIALIST-ȘTIINȚIFICĂ A ELEVILOR

Învățământul, definit în documentele de partid ca principal izvor de cultură și factor de civilizație, contribuie decisiv la formarea și dezvoltarea personalității umane.

În procesul educativ, formarea concepției materialist-științifice și revoluționare ocupă rolul prioritar. La Congresul educației politice și culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: „Noi comunistii, călăuzindu-ne după concepția științifică ce atestă materialitatea lumii, combatem cu energie superstițiile, misticismul, curentele de gândire idealiste”. În concepția partidului nostru, educația materialist-științifică presupune acumularea de cunoștințe teoretice și practice, formarea unei gândiri filozofice, dezvoltarea capacităților de interpretare individuală, de pe poziții științifice, a schimbărilor ce se produc în natură și societate.

Incontestabil, în ultimii ani se constată un progres pe linia educației materialist-științifice a tineretului școlar, ca urmare a perfecționării activității factorilor care concurează la educarea multilaterală a tinerei generații. Unul dintre aceștia este biblioteca școlară.

Prin dotarea ei, biblioteca Școlii nr. 7 Vaslui dispune de reale posibilități pentru a-și aduce contribuția la realizarea importantei sarcini de a contribui specific la educarea materialist-științifică a tineretului școlar.

Inscrisă în programul de activitate anual și ocupând locul prioritar între sarcinile bibliotecii, ea se realizează prin acțiuni bine pregătite și deloc improvizate, gândite într-o perspectivă educațională și modelate după vîrstă. Fiind o problemă pedagogică foarte delicată și subtilă, educația ateist-științifică se concretizează în acțiuni menite să contribuie la consolidarea unor elemente ale

concepției științifice despre lume și viață dobîndite la clasă sau în contact cu mass-media.

Astfel, biblioteca a organizat cicluri de activități la nivelul fiecărei grupe de vîrstă, asigurînd în felul acesta caracterul de sistem al demersului, continuitatea și dezvoltarea gradată, ascendentă a concepției materialiste despre lume și viață.

Pentru școlarul mic, receptiv la demonstrații, intuiții, s-au realizat convorbiri pe diferite teme, povestiri însoțite de prezentarea unor materiale ilustrate, lecturi complementate cu diapozitive, diafilme și filme adecvate temei, concursuri „Cine știe răspunde”. Cu acest prilej s-a motivat cu atenție și claritate netemeinicia unor teorii biblice. S-au recomandat lecturi adecvate pentru această vîrstă, cărți din colecțiile „A.B.C.” „Alfa” și altele.

Pentru grupa de vîrstă mare, reprezentată de elevii claselor V—VIII, caracterizați printr-un început de gândire abstractă, prin dobîndirea unor cunoștințe mai ample de biologie, fizică, chimie, geografie, istorie, s-au inițiat activități cu problematică conexă cu cunoștințele dobîndite în fiecare clasă. La această grupă s-au folosit almanahurile, întîlniri cu personalități ale științei și culturii, filme științifice, concursuri „Cine știe câștigă” axate pe cunoștințe despre lume și viață, jurnale vorbite, cercuri științifice cu teme ca „A existat potopul lui Noe?”, procese științifice, studii și dezbateri de caz, mese rotunde, expoziții, prezentări de cărți.

Prin acțiunile întreprinse cu cartea am urmărit ca elevii să și reprezinte în mod creator, real și veridic spațiul cosmic, să denuască planetele, să rețină câteva lucruri despre aceste corpuri cerești, ce este sistemul solar, precum și câteva particularități ale spațiului cosmic. Urmărim de asemenea să cultivăm încrederea în posibilitatea de a cunoaște și transforma lumea conform aspirațiilor și idealurilor superioare ale omului. Recomandările bibliografice, anticipative sau succedînd acțiunea au urmărit să consolideze și să extindă cunoștințele și interesele declanșate prin manifestările educative amintite. Cu real folos integrăm în aceste activități și materialele audio-vizuale din dotarea bibliotecii.

Revenim la ideea că educația materialist-științifică este un proces complex de largă durată, ce trebuie desfășurat permanent, nu în salturi. Cele câteva exemple sînt doar momente dintr-un program educațional de o mare răs-

pundere, în care demersul bibliotecar este convergent cu al celorlalți factori educaționali din școală — corpul didactic și organizația pionierilor și șoimilor patriei.

prof. Valentina LUPU

bibliotecar
Școala nr. 7 Vaslui

CARACAL — A XIII-A EDIȚIE A EXPOZIȚIEI ȘI SIMPOZIONULUI DE EX LIBRIS ȘI BIBLIOFILIE

Devenite tradiționale — și în acest an, la 20 aprilie, s-au desfășurat, la Caracal, în organizarea Casei Orășenești de cultură, a Asociației culturale „Marius Bunescu” și a Cercului de bibliofilie și ex libris, expoziția și simpozionul organizat de acesta din urmă.

De fiecare dată, manifestările caracalene — care și-au dobîndit un binemeritat prestigiu — reunesec ex libristii și bibliofili din toate colțurile țării, prezențele acestora devenind an de an mai numeroase.

La actuala ediție au participat peste 20 de creatori de ex libris din Alexandria, Brașov, Craiova, Deva, Beiuș, București, Vulcan, Tâișoara—Covasna, Oradea și — bineînțeles — Caracal, prezentînd un impresionant număr de lucrări, realizate în cele mai diferite tehnici.

Și simpozionul care a urmat vernisajului expoziției a reunit membri ai cercurilor de bibliofilie și ex libris din câteva localități din țară (Oradea, Sibiu, Alexandria, Caracal) în care mișcarea de bibliofilie și ex libristică se dovedește tot mai bogată. Comunicările și referatele prezentate s-au remarcat prin finuta lor (Constantin Mălinaș, Nicoleta Răileanu, Aurel Ionescu, Gh. Sebișan, Crăciun Pătru ș.a.).

Ca întotdeauna, sufletul manifestării a fost decanul de vîrstă dar veșnic tînărul prof. emerit Pătru Crăciun, entuziastul inițiator și organizator al acțiunilor întreprinse în domeniul ex libristicii și bibliofiliei din Caracal aflat în plină dezvoltare — entuziasm care se materializează în adevărate acte de cultură, pentru care merită cele mai calde felicitări.

Păcat că Biblioteca Orășenească din Caracal nu se implică în nici un fel în aceste acțiuni, care, prin natura lor, ar trebui să-i fie mai aproape de inimă.

M. A.

Organizarea și prelucrarea fondului de corespondență manuscrisă la Biblioteca Centrală Universitară București

În cadrul acțiunii de amplificare a structurilor sale informaționale, Biblioteca Centrală Universitară București, răspunzând unor deziderate impuse de noua calitate a învățământului universitar românesc, a trecut la achiziționarea unor foarte importante documente primare, menite să ofere un nou spațiu activității de cercetare științifică precum și practicii studenților în direcția cercetării științifice. Ne referim cu aceasta la un important fond de scrisori manuscrise, emanând sau fiind destinate unor personalități de marcă în cultura, arta sau viața politică românească, și este suficient să amintim printre semnătarii acestor scrisori pe: M. Eminescu, I. L. Caragiale, V. Alecsandri, M. Sadoveanu, G. Enescu, A. D. Xenopol, Al. Averescu ș.a. pentru a ne face o imagine clară asupra importanței acestui fond.

În organizarea acestui tezaur cultural s-a pornit de la dezideratul primordial al informării contemporane și anume de la operativitatea și precizia cu care informația și documentul trebuie să ajungă la cercetător, ținând seama în același timp de exigențele Legii nr. 63/1974 privind bunurile din Patrimoniul Cultural Național sub a cărei incidență se înscriu foarte multe dintre aceste documente.

Astfel, scrisorile au fost grupate pe autori, cota topografică prezentându-se sub forma unei fracții ce are la numărător indicele C.Z.U. indicând noțiunea de corespondență, anume 093.32, iar la numitor o cifră romană I — ∞ indicând cutia destinată unui anumit autor (I — I. L. Caragiale, II — M. Eminescu ș.a.m.d.) urmată de o cifră arabă 1 — ∞ care indică numărul scrisorii în cadrul cutiei respective

$$\left(\frac{093.32}{I.1} ; \frac{093.32}{I.2} ; \frac{093.32}{I.3} \right)$$
 pentru primele trei

scrisori semnate de I. L. Caragiale). Cota topografică este înscrisă pe plicul protector al fiecărei scrisori, alături de numărul de inventar și câteva date sumare: autor, destinatar, dată, loc, nr. file.

Acest mod de organizare este foarte flexibil, corespunzând necesităților unui sistem activ și oferă posibilități de conservare corespunzătoare.

Sistemului de organizare astfel conceput îi corespunde un catalog topografic ținut pe fișe de format internațional orînduite în ordinea crescătoare

a cotelor topografice înscrise în partea din stînga sus a fișei $\left(\frac{093.32}{I.1} ; \frac{093.32}{I.2} \dots \frac{093.32}{II.1} ; \frac{093.32}{II.2} \dots \frac{093.32}{V.1} ; \frac{093.32}{V.2} \right)$ pe fișă mai aflîndu-se

scris numărul de inventar al scrisorii, în partea din dreapta sus, precum și decrierea completă a documentului. Acest sistem permite topografierea la un autor a documentelor emise de el, indiferent de momentul intrării lor în colecție prin intercalarea fișei sale în continuarea celor existente.

În privința descrierii acestor documente s-a pornit de la două deziderate impuse de exigențele muncii de bibliotecă și anume de la necesitatea de a oferi beneficiarului un maximum de informații asupra formei și conținutului documentelor și de a evita, pe cît posibil, circulația inutilă a acestor prețioase documente, în al doilea rînd s-a avut în vedere faptul că beneficiarii bibliotecii și-au format, prin practică într-un sistem deja constituit, un anumit mod de căutare și regăsire a informației, a cărui continuitate trebuie asigurată atît pentru economisirea de timp, cît și pentru prezența coerentă a sistemului, în vederea îndeplinirii sarcinilor sale formative.

În acest sistem, în care avem de-a face cu o descriere principală la un autor persoană fizică, primul element al descrierii va fi numele autorului sub forma vedetei uniforme¹, obținut fie direct prin descifrarea semnăturii sau a numelui de pe plic, fie prin coroborarea unor informații din scrisoarea respectivă cu diferite materiale de referință; în acest din urmă caz se impune însă o confruntare a textului cercetat cu unul aparținînd în mod cert autorului presupus. Cînd autorul este stabilit din surse extrinsece, faptul va fi marcat prin înscrierea numelui în vedetă între paranteze drepte.

Pentru acele scrisori ai căror autori nu au putut fi identificați, dar au fost reținute în colecție datorită personalității destinatarului și importanței informației conținute, descrierea se va face la numele destinatarului urmat de menționarea acestei calități înscrisă între paranteze rotunde.

093.32 ENESCU, George (destinatar)

L.XI.55 Carte poștală adresată de un prieten lui George Enescu.

documentul fiind topografiat la cota la care destinatarul figurează ca autor sau dacă acesta nu figurează în colecție i se va atribui o cotă la care ulterior se va topografia corespondența emanînd de la persoana respectivă.

În cazul mai rar al corespondenței emanînd de la o asociație, organizație etc. și nesemnată de o persoană fizică responsabil-delegat, descrierea va fi făcută la numele organizației sau asociației respective, cu respectarea normelor pentru stabilirea vedetei autor colectiv, acestei instituții urmînd să i se deschidă o rubrică în catalogul topografic.

093.32 SOCIETATEA CORALA ROMÂNĂ
„CARMEN“

CLX.1 Telegramă adresată lui George Enescu

Vedeta se va înscrie pe fișa internațională standard pe prima linie orizontală la prima verticală.

Al doilea element al descrierii va fi „titlul“ avînd două părți: una formală, definind natura documentului [scrisoare adresată..., telegramă adresată..., carte poștală adresată..., felicitare adresată..., conceptul scrisorii (telegramei) adresate...], iar a doua constituită de numele destinatarului. În pri-

vința acesteia din urmă se va urma procedeul de înscriere a sa între paranteze drepte dacă elementul nu va rezulta direct din scrisoare, ci va fi stabilit prin utilizarea unor surse documentare externe

093.32 AVERESCU, Alexandru

XXX.11 Scrisoare adresată Mariei Cantacuzino.

093.32 CANTACUZINO, Maria

LXXXVII.20 Scrisoare adresată [gen. Alexandru Averescu]

În continuarea titlului, ca element de subtitlu de importanță majoră, se înscrie data scrisorii. Ea va indica în cifre arabe ziua, luna, anul și va fi subliniată, inclusiv cu mențiunea formală „Data”. În cazul în care un element al datei va fi obținut din surse exterioare scrisorii (între care și data ștampilelor poștale), elementul respectiv va fi înscris între paranteze drepte; dacă toată data va fi obținută din surse exterioare, ea se va înscrie în totalitate între astfel de paranteze:

093.32 GRAMATICA, Ema

CCLX.1 Scrisoare adresată marelui Alexandru Averescu. *Data 29.05. [1934]*

093.32 VAUMOND, Marcell

CCCXC.1 Carte poștală adresată lui George Enescu. *Data [15.05.1915]*

În cazul în care unul sau mai multe elemente ale datei nu pot fi stabilite ele vor fi înlocuite prin semnul întrebării (?) înscris între paranteze drepte:

093.32 VLASTI, Stephane

CCCXII.1 Scrisoare adresată prințesei Martha Bibescu. *Data 27.05. [19 ?]*

În datarea corespondenței se poate folosi, în urma unei cercetări temeinice, formulele „ante quem” și „post quem”, înscrise între paranteze drepte. În eventualitatea în care, cu tot efortul bibliotecarului, data nu poate fi stabilită, se va înscrie pe fișă, după titlu, mențiunea „fără dată”, în forma prescurtată *F.d.*

093.32 ENESCU, George

LXI.4 Scrisoare adresată soției sale Maria Cantacuzino. *F.d.*

Titlul se înscrie pe fișa internațională standard pe a doua orizontală începând cu a doua verticală și va continua de la prima verticală pe celelalte rânduri. Titlul este despărțit de subtitlu, constituit din elementul dată, prin punct. Următorul element al descrierii îl constituie menționarea localității și a anului, mențiune care se înscrie în continuarea datei, separată de un spațiu de 1,5 cm de aceasta. Localitatea este cea înscrisă în scrisoare; dacă ea este stabilită după ștampila oficiului poștal de expediție sau din materiale de referință ea este notată între paranteze drepte

093.32 BLAREMBERG, Constantin

LXXII.23 Scrisoare adresată soției sale Maria [Blaremburg] *Data 22.04/04.05.1882* [București], 1882

În cazul în care localitatea nu poate fi identificată se va trece între paranteze drepte mențiunea „fără loc” [F.l.]

093.32 BOERESCU, M.

Scrisoare adresată lui George Enescu *Data 23.04.1942. /F.l./, 1942*

CCI.1

Anul se extrage din dată, iar în cazul în care nu poate fi stabilit se va trece în paranteze drepte mențiunea „fără an” [f.a.]

093.32 CANTACUZINO, Maria

LXXXVII.11 Scrisoare adresată generalului Alexandru Averescu. *Data 27.01 [19 ?]. Iași, [f.a.]*

Trebuie menționat că atât în cazul localității, cit și al anului, dacă apare o incertitudine de lecțiune sau în determinarea lor din alte surse, se va marca situația prin semnul întrebării pus după elementul respectiv.

093.32 CANTACUZINO, Maria

LXXXVII.27 Scrisoare adresată generalului Alex. Averescu. *Data 18.06.1917. [Iași ?] 1917.*

Următorul element al descrierii va fi cel al colajunii, cuprinzând caracterizarea cantitativă a documentului, respectiv numărul de file al scrisorii și dimensiunile documentului. Numărul de file al scrisorii va fi înscris începând de la a doua verticală, cu mențiunea dacă sînt manuserise sau dactilografiate, atunci cînd cel puțin o față a fiecărei file este cu text. În cazul în care scrisoarea conține file complet albe se va înscrie numărul filelor fără nici un fel de altă mențiune.

093.32 CARAGIALE, Ion Luca

I.1 Scrisoare adresată redactorului ziarului *Opinia. Data 19.05.1909. București, 1909.*
2 f. mss. 27×19 cm.

Situația în care scrisoarea este însoțită de plicul original este relevantă prin mențiunea „+ 1 plic” adăugată după numărul filelor.

093.32 MAVRODIN, I.

XCII.2 Scrisoare adresată lui G. Dem. Theodorescu. *Data 26.06.1911. Urleasca, 1911.*
2 f. + 1 plic 17, 1×12,9 cm.

Pentru cazul în care avem de-a face cu o telegramă, felicitare, carte poștală etc., în primul element al colajunii se va menționa în locul numărului de file elementul respectiv: 1 formular telegrafic, 1 carte poștală, 1 carte poștală ilustrată, 1 felicitare, 1 carte de vizită.

Cel de al doilea element al colajunii îl constituie dimensiunile documentului, care vor fi date în centimetri atât pentru înălțimea cit și pentru lățimea filci, sub forma „12×9 cm” la un interval de circa 1,5 cm de numărul filelor.

Ultimul element al descrierii îl constituie notele bibliotecarului, care au în principal scopul să ofere beneficiarului o imagine completă asupra formei documentului și un rezumat al lui. Tot în note se vor da, dacă este cazul, informații privind modalitatea de stabilire a autorului, destinatarului, a locului sau datei și eventual bibliografia, dacă avem de-a face cu o scrisoare care a fost publicată.

Pentru a oferi beneficiarului o imagine cât mai fidelă a documentului se va preciza: dacă avem de-a face cu un text manuseris, manuseris holograf sau dactilografiat cu autograful autorului, limba textului, cu ce este scris textul — cerneală (culoarea), creion etc., poziția textului pe file (recto/verso, recto f.1 și verso f.2, sau alte forme), hirtia (marca dacă se poate afla), filigranul, antetul, numărul de rânduri pe pagină (pentru scrisorile mai ample se va indica numărul cel mai mic și cel mai mare de rânduri).

Ex.

Mss, holograf, scris în l. română cu cerneală neagră pe recto și verso f.1 și recto f.2. Hîrtia „Bușteni” avînd în filigran un urs are antetul: „România. Ministerul Afacerilor Străine”. 15—22 rînduri pe pag.

În cazul în care avem de-a face cu o carte poștală ilustrată, vom proceda la precizarea conținutului ilustrației cît mai succint posibil.

Conținutul scrisorii, element fundamental pentru cercetător, constituie obiectul unei note separate ce va cuprinde un scurt rezumat al ei de circa 20—25 de cuvinte, astfel conceput încît să cuprindă numele persoanelor sau al instituțiilor la care se referă scrisoarea.

Scrisoarea cuprinde mulțumirile lui George Enescu pentru vioara Stradivarius achiziționată din banii colectați de doamna Haret.

Scopul acestui rezumat este de a oferi o primă informație cercetătorului, pentru a-l edifica asupra gradului de interes al documentului economisind astfel timpul sau pentru evitarea efortului de descifrare a unui text manuscris, de multe ori greu lizibil sau cel de traducere. În același timp, acest gen de informație coroborat cu descrierea exactă a aspectului scrisorii urmărește ca, prin precizia și complexitatea informației astfel formulate, să reducă la strictul necesar circulația documentului.

Fiecare notă constituie obiectul unui aliniat separat, început de la a doua verticală și continuat apoi pe rîndurile următoare de la prima.

Pentru a facilita abordarea informației conținute de scrisori s-a imaginat un sistem complex de intrări în catalogul alfabetic, catalog care pe lângă descrierea principală la autor sau în lipsa acestuia la destinatar va mai cuprinde, pentru fiecare scrisoare, descrieri complementare pentru numele destinatarului și al persoanelor, instituțiilor, organizațiilor sau locurilor geografice despre care este vorba în ea. Fiecare din aceste fișe auxiliare, în sistemul B.C.U.-București, reproduce fișa principală scoțînd în evidență persoana, instituția sau localitatea dorită, cu menționarea între paranteze rotunde a calității (destinatar) sau (despre). Astfel rubrica în catalogul alfabetic destinată unui autor bogat reprezentat în colecție va arăta astfel: autor de scrisori, destinatar de scrisori, scrisori cu informații despre el

ENESCU, George

ENESCU, George (destinatar)

ENESCU, George (despre)

După cum se poate observa, colecția de corespondență manuscrisă a Bibliotecii Centrale Universitare București își găsește reflectarea în două cataloage. Un catalog topografic, ținut pe fișe, ce prezintă descrierea documentelor din colecție în ordinea cotelor topografice, deci practic în ordinea așezării documentelor în depozit, avînd un caracter intern, de lucru, adresîndu-se în special bibliotecarilor și un catalog alfabetic pe nume de autori, catalog în care fișele cuprînzînd descrierile documentelor sînt organizate în ordinea alfabetică a vedetelor², catalog cu adresabilitate publică.

Dora BĂDARA

NOTE

¹ Eva Verona. *Statement of principles adopted at the International Conference on Cataloguing Principles. Annotated edition.* London, I.F.L.A., 1971. XVIII + 119 p.

² STAS U03 Nr. 8636-70.

Conservarea și mînuirea documentelor moderne audiovizionale

Recomandări practice

De la o zi la alta, colecțiile de documente ale bibliotecii publice se îmbogățesc cu noi suporti informaționali, între care, discurile, casetele înregistrate, microfilmele, diafilmele și diapozitivele ocupă un loc prioritar. Luați prin surprindere de această stare de fapt, sîntem nevoiți să soluționăm, nu numai problemele delicate pe care le reclamă catalogarea și clasificarea lor corespunzătoare, ci și pe cele referitoare la buna păstrare și manipulare, de care depinde menținerea proprietăților inițiale pentru o lungă perioadă de timp.

Dacă prelucrarea biblioteconomică și sistematică a materialelor audiovizuale poate fi rezolvată ceva mai ușor, pentru că prezintă suficiente similitudini cu cea a cărților, nu același lucru putem spune despre păstrarea lor în condiții adecvate, datorită specificității suporturilor respective.

Cum trebuie întreținute materialele non-carte din dotarea bibliotecii?

Vom începe cu discurile ca fiind cel mai bogat reprezentate în colecții. Acestea, datorită faptului că sînt realizate din material plastic, sînt ușoare, flexibile și rezistente ca întreg. Suprafața înregistrată este foarte sensibilă, putînd fi ușor degradată, cu efecte ireversibile pentru calitatea audiției. Din cauza șanțului fin de înregistrare, trebuie să le manevrăm întotdeauna cu foarte mare atenție, evitînd pe cît posibil atingerea întîmplătoare a suprafețelor acestora. Pentru manipulare vor fi apucate, cu degetele curate, numai de margine și de suprafața centrală în care se găsește eticheta de identificare. Pentru a le proteja de praf, dușman principal al lor, vor fi păstrate în mapele originale și, respectiv, în învelișul protector, confecționat din plastic sau hîrtie, urmărind ca deschizătura acesteia să nimerască în partea de sus a mapei. În caz contrar, discurile pot cădea la scoatere sau la reintroducerea lor în mapă.

În ceea ce privește depozitarea discurilor, vom dispune organizarea lor fie pe verticală, fie pe orizontală, fiecare dintre modalități avînd și avantaje, dar și dezavantaje. În cazul cînd înclinăm pentru adoptarea primei variante, cea mai răspîndită de altfel în bibliotecă, le vom introduce în dulapuri cu despărțitoare confecționate din lemn sau panel (suprafața unei despărțituri trebuie să fie de 34×9×35 cm), avînd grijă să nu aglomerăm mai mult de 10 discuri într-un asemenea spațiu de depozitare.

Dacă acceptăm sistemul de aranjare pe orizontală vom urmări menținerea planității acestora. Nu vom așeza mai mult de 10 discuri de aceeași dimensiune unul peste altul. Pentru a simplifica în acest caz

operația de depistare a discurilor, vom confecționa niște mape speciale, aidoma unui album, cu compartimente pentru fiecare disc. Pe coperta fiecărei despărțituri vom descrie amănunțit conținutul discului existent în interiorul compartimentului. Nu se așează niciodată discuri de format mare peste altele de format mic pentru că cele de deasupra se vor încovoia.

Discurile trebuie mînuite cu grijă și în timpul folosirii lor curente, adică în timpul audierii conținutului informațiilor stocate. O înregistrare de valoare, bine conservată, poate fi distrusă într-o fracțiune de secundă tocmai prin manipularea greșită a picupului. Căderea sau alunecarea brațului, folosirea aceluiași ac, tocit sau spart, cauzează zgrieturi iremediabile documentului sonor, neajunsul manifestându-se prin pocnituri, fișit exagerat sau repetarea la nesfârșit a unei spirale înregistrate. De aceea este necesar să apucăm discul de margine, cu ambele mâini și să-l așezăm cu grijă pe platanul picupului a cărei garnitură a fost ștersă de praf. Apoi, cu ajutorul unui șervețel antistatic, antipraf, ori a unei bucată de finet slab umezită într-o soluție de apă distilată și alcool metilic, vom curăța riele discului de impurități și de praf, pornind de la periferie spre centru. Apa de la robinet nu-i recomandată deoarece sărurile acesteia se pot depune cu ușurință în șanțul discului, provocând la redare enervantele sfârșituri și pocnituri. Ștergîndu-l doar cu o pinză obișnuită, uscată, vom constata că apar inevitabilele scame, iar electricitatea statică cu care a fost încărcat prin frecare va atrage și mai mult praful din mediul înconjurător cauzînd o creștere a nivelului de zgomot la redare. Odată terminate toate aceste operații (aplicabile, desigur, doar în cazurile în care discurile prezintă deja vicii de întreținere), pornim picupul și (dacă aparatul nu dispune de minilift) așezăm foarte ușor brațul său pe extremitatea discului, exact în locul de unde începe șanțulețul și coborîm capacul de protecție dacă picupul posedă așa ceva.

După audiere nu așezăm discul direct pe masă, ci îl ștergem din nou și-l introducem în mapa din plastic și abia apoi în învelișul protector din carton care-i vor menține astfel toate calitățile.

Ne vom îngriji întotdeauna de viața discurilor menținîndu-le cît mai departe de sursele de căldură (razele soarelui, sobe, calorifere, pereți încălziți), temperatura interioară a locului de depozitare ne trebuind să depășească niciodată 30°C.

Benzile de magnetofon sau casetele cu sau fără imprimări le putem protegi pentru foarte multă vreme dacă le lăsăm în cutiile lor originale, din material plastic sau carton, etanș închise. Imediat după audiere, banda sau caseta se introduce în cutie sau, în cazul în care aceasta s-a pierdut, într-o pungă de polietilenă care o protejează de praf și de umezeala care favorizează destul de des ondularea acesteia. Temperatura ideală pentru păstrarea benzilor este de +20°C. Dacă temperatura va fi ori prea mare ori prea scăzută banda riscă să devină inutilizabilă. Se va deteriora suportul său și se va dezlipi pe alocuri stratul de oxid. Vom evita așezarea a două benzi descoperite la un loc, una peste alta și nici nu le vom depozita în preajma unor cîmpuri magnetice sau electromagnetice (difuzoare, tub cinescop, transformator, rețea electrică de înaltă tensiune etc.) pentru că se creează riscul demagnetizării suprafeței active sau apare efectul de ecou de la un strat de bandă la altul.

Depozitarea lor se face — tot pe verticală — în dulapuri cu rafturi speciale sau alături de discuri.

Pentru conservarea diapozitivelor și diafilmelor se recomandă păstrarea lor în locuri curate și întunecoase, uscate, la temperaturi moderate (mai mici de 20°C) și constante, precum și în condiții de umiditate acceptabilă (50—60 la sută). Atît lumina zilei cît și cea radiată de lămpi supraîncălzește diapozitivul grăbind decolorarea imaginilor. Din același motiv nu se recomandă în exploatarea lor o trecere îndelungată a fluxului luminos prin peliculă — doar cel mult 90 de secunde pentru o imagine expusă la proiectorul echipat cu filtru caloric și sistem de ventilație. În genere, e bine de știut că viața unui diapozitiv, respectiv a imaginilor pe diafilm, este de cca 2 ore de proiecție continuă sau discontinuă. De aici necesitatea protejării unui exemplar, cu funcție de martor, pentru diatecele constituite ca atare. Imaginea este afectată și de unele substanțe chimice depozitate în preajmă, de amprentele digitale și de inevitabilele fire de praf care provoacă zgrieturi gelatinei. Filmul reversibil și plăcile din sticlă sau din plastic care îl protejează atunci cînd este înrămat se curăță de scame sau de praf cu o pensulă moale și curată din păr de bursuc. Astfel, fiecare fir de praf va fi scos în evidență împiedînd asupra calității proiecției.

În situația în care sîntem nevoiți să confecționăm un set de diapozitive pentru nevoile curente ale bibliotecii trebuie avute în vedere cîteva cerințe. Se va acorda o atenție deosebită spălării care nu trebuie să permită fixarea de reziduri în gelatina emulsiei. Tăierea diapozitivelor, în bucăți separate, se va face cu grijă evitîndu-se zgrierea suprafețelor, electrizarea peliculelor. Ramele din plastic cu plăci protectoare de sticlă sau acetofan, folosite pentru buna izolare a acestora, au avantajul de a asigura continuu planitatea filmului și de a evita murdărirea sau deteriorarea sa dar, în aceeași măsură, prezintă și mari dezavantaje cauzînd apariția unor fenomene de interferență (așa-zisele inele ale lui Newton), de condensare (apare apă între geamuri) sau de decolorare (din cauza persistenței căldurii acumulate în timpul iluminării). Ramele lipsite de avantajul protecției, deși elimină toate aceste neplăceri, favorizează în schimb depunerile de praf și provoacă în mod iminent încovoierea filmului sub influența căldurii. În acest ultim caz, imaginea proiectată pe ecran nu mai poate fi percepută clar, de la un capăt la celălalt.

Dacă diafilmele pot fi adăpostite numai în cutiile lor proprii, diapozitivele se pot păstra atît în cutiile originale, din carton sau plastic, cît și în foi transparente, prevăzute cu buzunărașe, în cutii de tip carte ori în casete speciale (magazii) cu capac, existente în comerț. În oricare situație, acestea vor fi concentrate în sertare sau rafturi ale unor dulapuri închise care le feresc permanent de contactul cu lumina, căldura sau praful, adică tocmai de dușmanii lor necruțători.

Cîteva repere privind exploatarea diafilmelor și diapozitivelor.

Cînd intenționăm să selectăm diapozitivele pentru o proiecție, vom apela la o viziune sau la cutii din sticlă mată cu bare pentru fixarea ramelor, a căror iluminare internă, asigurată de două becuri slabe, îngăduie vizualizarea diapozitivelor fără a le cauza vre-un neajuns. Imediat după întrebuintare, diapozitivele se încasetează și se depozitează în locurile stabilite.

Atunci cînd dorim să proiectăm un diafilm va trebui să verificăm mai întîi suportul prevăzută cu casete pentru primirea și reluarea acestuia. Dacă butonul de manevrare merge în gol sau nu antre-

nează în mod normal pelicula, îl controlăm cu atenție, punându-i eventual la punct rama de apăsare sau îi înlocuim, dacă este cazul, rolele de cauciuc cu altele făcute de noi. Dacă nu remediem defecțiunile semnalate, filmul, odată forțat, se îndoie sau se rupe. În timpul antrenării filmului prin dispozitiv, avem grijă să supraveghem înfășurarea peliculei în caseta inferioară; întotdeauna aceasta trebuie să se înfășoare spre interiorul dispozitivului și nu invers, cum se mai întâmplă cu cite una nouă, nerodată încă.

Diapozitivul nu trebuie lăsat mai mult de 30—40 de secunde într-un aparat de proiecție fără răcire. La 80°C pelicula se deformează, gelatina se desprinde sau se topește, iar culorile se modifică. De asemenea, casele se deteriorează, cele din sticlă se sparg, iar cele din plastic se inmoaie.

Încă un amănunt ce trebuie să nu ne scape. Și diafilmul și diapozitivul se așază numai cu suportul (și nu gelatina) spre generatorul fascicului luminos. Altfel, la o expunere ceva mai lungă, gelatina cedează conducând la dispariția imaginii.

După întrebuițare avem grijă să scoatem filmul din dispozitiv; îl înfășurăm puțin capătul și-l rulăm ușor pînă ce-l aducem la partea inițială unde se găsește înscris genericul. Dacă sulus acestuia a ieșit ceva mai mare decît dimensiunea interioară a cutiei care a fost destinată să-l protejeze, îl mai rulăm de cîteva ori ținîndu-l strîns cu mîna stîngă și trăgînd de capăt cu mîna dreaptă pînă își va micșora, treptat, volumul. Pe cît posibil, vom evita atingerea suprafeței sale apucîndu-l cu degetele doar de laturile delimitate de șirul uniform al perforațiilor.

După cum am putut observa, păstrarea și îngrijirea tuturor acestor suporturi moderni de informații de natură audio-vizuală trebuie făcută în condiții cu totul deosebite decît cele cu care ne-am obișnuit în urma contactului îndelungat cu cartea, ele reclamînd respectarea unor condiții minime de acuratețe și protecție. Sînt mari biblioteci în care colecțiile de acest tip au fost integrate în colecțiile generale, fiind concentrate în același spațiu de expunere, la raftul liber, și discuri, și diapozitive, și înregistrări magnetice, alături de publicațiile tipărite. Dar acesta este un „lux“ pe care și-l pot permite unitățile deținătoare de mai multe dublete, din care 1—2 exemplare sînt destinate conservării, iar celelalte „consumului“ cu conștiința uzurii lor mai rapide și a inerentei ieșiri după un timp din circulație. În condițiile unor colecții limitate, respectiv ale exemplarului unic, locul cel mai potrivit al audiovizualelor nu este raftul cu acces liber, ci în depozitul special amenajat, în care se poate institui oricînd un sistem sever de control al temperaturii, umidității și ventilației, menținîndu-le deci cît mai departe de sursele dăunătoare de căldură, lumină și praf.

Această măsură de protecție nu trebuie să ne îngrijoreze, catalogarea și clasificarea centralizată, inteligentă, a tuturor materialelor non-carte înmagazinate în bibliotecă va asigura regăsirea rapidă și exactă a acestora, ferindu-le, astfel, de pericolul vizionării sau audierii excesive, de pericolul deteriorării iremediabile.

Ștefan ANDRONACHE

INFORMARE. DOCUMENTARE

În sprijinul
bibliotecilor specializate
din întreprinderi și instituții

ABC-ul de informare și

1. EVIDENȚA FONDULUI DOCUMENTAR EDITAT ÎN ȚARA — EVIDENȚA LITERATURII TEHNICO-ȘTIINȚIFICE NAȚIONALE

Fiecare unitate editorială și poligrafică este obligată să transmită publicații semnal pentru constituirea depozitului legal¹). Pe această bază se constituie un fond specializat și un catalog național de tipărituri (cărți, reviste, ziare, publicații) care are drept scop asigurarea informării privind producția națională.

În Republica Socialistă România, pînă în anul 1950, această funcție a fost asigurată de către Biblioteca Academiei, care deținea fondul de tipărituri. Din 1950, ea editează Bibliografia națională retrospectivă care cuprinde:

- Bibliografia românească veche. 1508—1830. Vol. I—IV.
- Publicații periodice românești. Vol. I: 1820—1906; vol. II: 1907—1918 + Suppl. Addenda et corrigenda. 1790—1906.
- Catalogul manuscriselor românești. Vol. I—IV.
- Catalogul manuscriselor slave. Vol. I—II.
- Catalogul manuscriselor grecești. Vol. I—II.
- Catalogul manuscriselor orientale din Biblioteca Academiei Române. Vol. I.
- Bibliografia analitică a periodicelor românești. Vol. I: 1790—1850; vol. II: 1851—1858.
- Creșterea colecțiilor (Bibliotecii Academiei Române). București, 1904.

¹ Pentru lucrările neperiodice, prin Dispoziția Consiliului Culturii și Educației Socialiste nr. 245/1982 și Adresa Centralei Editoriale nr. 1460-58/1983; pentru publicații periodice, prin Dispoziția Consiliului Culturii și Educației Socialiste nr. 391/1978.

- Bibliografia matematică în România (1591—1950). București, 1972.
- Mecanica în România. Bibliografie (1840—1950). București, 1974.
- Bibliografia agricolă românească (1944—1960). Vol. I—IV. București, 1971.

nia) din 1956 — la zi), organizat de B.C.S. Revistele sînt grupate pe domenii tematice, conform indicilor de clasificare zecimală universală. Pentru regăsirea bibliotecilor deținătoare a unei anumite reviste, repertoriul este completat cu un index alfabetic al titlurilor de revistă, cu trimiteri la numărul de ordine al revistelor în lista sistematică.

B. Evidența publicațiilor neperiodice achiziționate în țară:

B1. Evidența cărților intrate în bibliotecile din R. S. România.

Biblioteca Centrală de Stat elaborează:

- Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din Republica Socialistă România. 1957—1967.

activității documentare

- Bibliografia literaturii române (1948—1960).
- Seria de „Bibliografii” ale oamenilor de știință români.

Din anul 1950, Biblioteca Centrală de Stat, preluând și funcția de depozit legal, editează Bibliografia națională curentă care cuprinde:

- Bibliografia Republicii Socialiste România. Cărți, albume, hărți (apare de două ori pe lună).
- Bibliografia Republicii Socialiste România. Articole din publicații periodice și seriale (apare de două ori pe lună).
- Bibliografia Republicii Socialiste România. Note muzicale. Discuri (apare trimestrial).
- Anuarul cărții din Republica Socialistă România.
- Repertoriul bibliografiilor nepublicate.

De asemenea, Biblioteca Centrală de Stat elaborează informația statistică anuală a situației cantitative.

2. EVIDENȚA FONDULUI DOCUMENTAR ACHIZIȚIONAT ARE DREPT SCOP CUNOAȘTEREA ȘI FUNCȚIONAREA INTRĂRILOR DE MATERIAL DOCUMENTAR PE CATEGORII.

A. Evidența publicațiilor periodice achiziționate în țară care este organizată de cele două mari biblioteci astfel:

- Repertoriul general al periodicele științifice și tehnice străine aflate în principalele biblioteci din România (1665—1956). Vol. IV: Medicină, vol. V: Chimie (celelalte secții sub formă de fișier) organizat de către Biblioteca Academiei R.S.R.
- Repertoriul publicațiilor străine din Republica Socialistă Româ-

Fig. 1. Constituirea catalogului de cărți și mecanismul evidenței cărților intrate în fondul documentar.

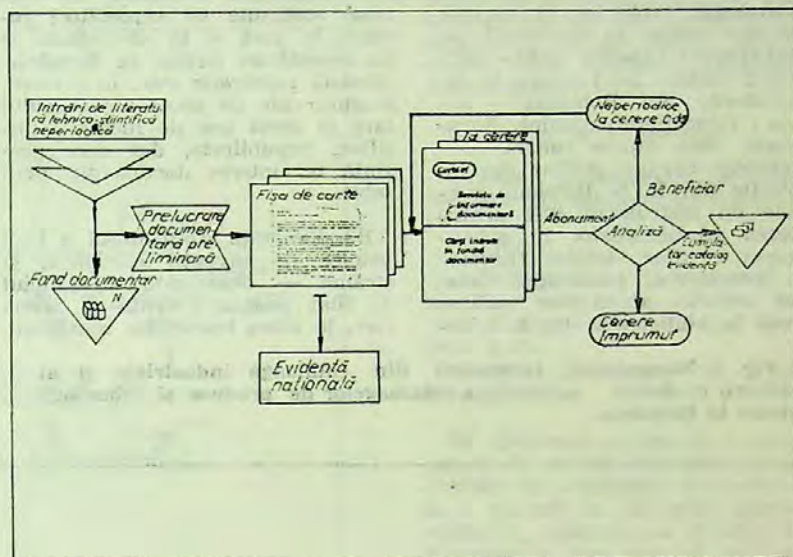
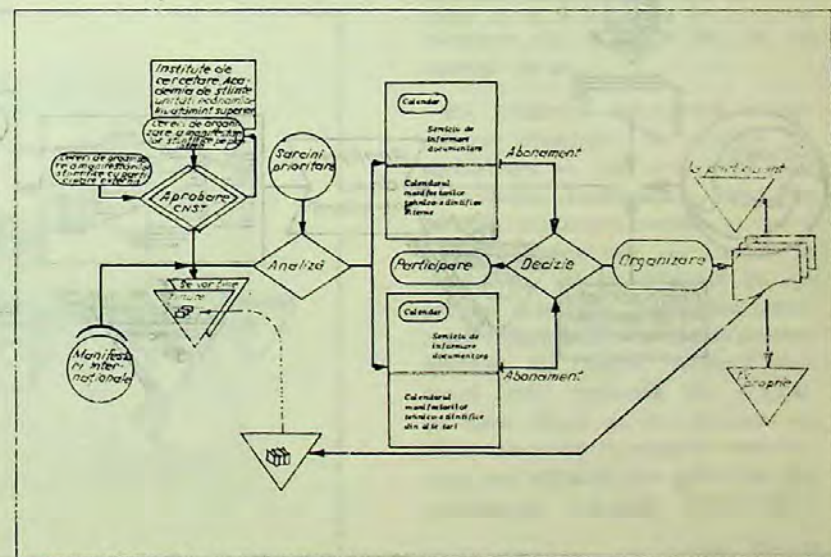

Fig. 2. Constituirea catalogului de manifestări tehnico-științifice și mecanismul evidenței lucrărilor prezentate.

— Cărți străine (noi) intrate în bibliotecile din România. București, 1968 (apariție lunară).
Seriile: Generalia (Știință și cultură); biologie; botanică; geologie; geografie; științe sociale-politice; istorie; filozofie; artă; sport; medicină.

Biblioteca Academiei R.S.R. elaborează:

— Cărți străine (noi) intrate în bibliotecile din România. București, 1968.

Seriile: Matematică, mecanică, astronomie; fizică; lingvistică; literatură.

— Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile de învățământ superior (1963—1967).

— Cărți străine (noi) intrate în bibliotecile din România — Seria: Educație-învățământ. București, 1968 (apare lunar).

Evidența cărților străine din bibliotecile din R. S. România constituie un instrument util pentru evitarea paralelismelor în achiziționarea cărților străine. Difuzate prin intermediul publicației Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din R. S. Ro-

mânia, semnalările din această evidență constituie un prețios îndrumar la îndemna specialiștilor din întreaga țară asupra surselor de informare și documentare existente în bibliotecile mari și medii din țara noastră.

B2. Evidența centralizată a tezelor de doctorat — realizată de Ministerul Educației și Învățământului prin intermediul Bibliotecii Centrale Universitare din București (B.C.U.). Pe baza acestei evidențe, B.C.U. editează, periodic, bibliografia cumulativă a tezelor de doctorat susținute de cercetători români în țară și în străinătate și de cercetători străini în România. Această publicație este, în prezent, singura cale de acces a publicului larg la acest gen de lucrări științifice, nepublicate, dar care prezintă un interes documentar deosebit.

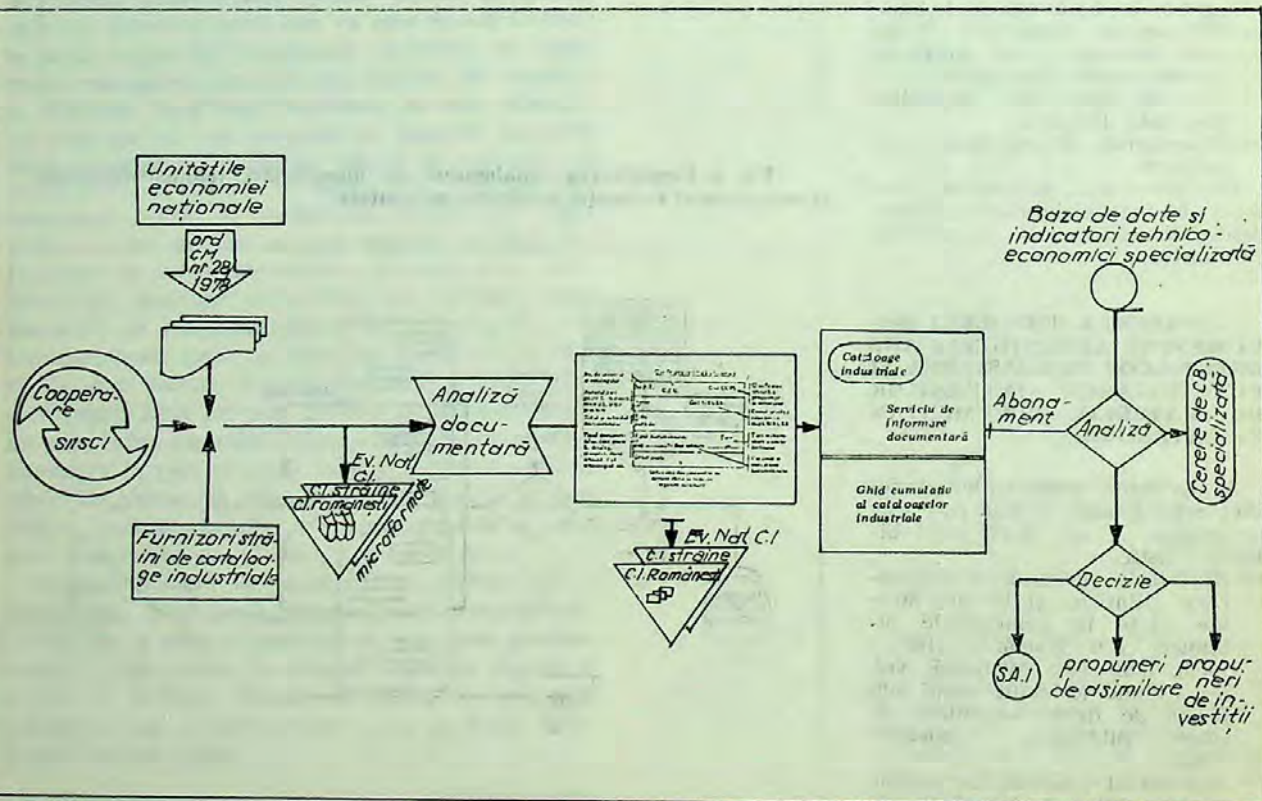
B3. Evidența centralizată a brevetelor de invenții românești și străine — organizată de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci care, în afara brevetelor românești,

deține și descrieri de invenții provenite din 22 de țări străine. Colecția de brevete crește anual cu 350 000 — 450 000 de noi descrieri de invenții, din care doar circa 1 000 sînt protejate juridic pe teritoriul țării noastre, celelalte constituind surse de idei ce pot fi aplicate direct în producție, fără ca din aceasta să rezulte obligații materiale sau morale. Avantajele unor servicii de informare și documentare bazate pe această evidență se impun de la sine, ele ducînd nu numai la importante economii de eforturi în cercetare și proiectare, dar și la selectarea rapidă în producție a unor soluții moderne, cu un grad ridicat de eficiență economică.

B4. Evidența centralizată a manifestărilor tehnico-științifice reprezintă o categorie specializată care are drept scop cunoașterea comunicărilor prezentate în cadrul manifestărilor științifice.

B5. Evidența națională a cataloagelor industriale. A fost creată ca necesitate impusă de activitatea de cercetare științifică și proiectare tehnologică de a prelua cele mai noi realizări obținute pe plan

Fig. 3. Mecanismul informării din cataloage industriale și al constituirii evidenței naționale a cataloagelor de produse și tehnologii existente în România.

național și internațional, fiind constituită la I.N.I.D.¹

Pentru a realiza cerințele impuse, evidența națională a cataloagelor industriale este constituită din două categorii :

— Evidența cataloagelor românești care cuprinde, pînă în prezent, circa 2000 de cataloage și prospecte românești, descriind circa 30 000 de produse și tehnologii.

— Evidența cataloagelor străine, organizată atît prin legătură directă cu firmele străine, cît și în cooperare cu alte unități de informare și documentare. Această evidență conține circa 200 000 de descrieri de produse.

B6. Evidența centralizată a standardelor românești și străine — organizată de Institutul Român de Standardizare (I. R. S.) în scopul asigurării eficienței economice a

producției materiale, a activității de tipizare și standardizare a produselor și tehnologiilor.

B7. Evidența centralizată a bibliografiilor efectuate. La I.N.I.D. a fost creată evidența centralizată a bibliografiilor științifice și tehnice din necesitatea sistematizării cunoștințelor acumulate pe o problemă dată, rîpîndite în diferite surse de informare (articole, brevete, standarde, cărți etc.) constituind rezultatele unei cercetări bibliografice.

Cercetarea bibliografică cuprinde atît referințele bibliografice necesare identificării documentelor semnalate, cît și descriptorii caracteristici care definesc conținutul documentelor respective.

La B.C.S. se elaborează :

— Studii și cercetări de (documentare și) bibliologie. București, 1955.

La B.C.U. :

— Bibliografiile profesorilor și ale altor mari personalități culturale (Tudor Vianu, Traian Săvulescu ș.a.).

— Ghid bibliografic în istoria României ș.a.

B8. Evidența națională a traducerilor. În scopul eliminării paralelismelor în activitatea de traduceri și a punerii la dispoziția întregii economii naționale a traducerilor efectuate în țara noastră, evidența națională a traducerilor științifice și tehnice este organizată la I.N.I.D.¹ Evidența asigură informarea curentă asupra traducerilor efectuate, prin publicația „Traduceri efectuate sau în curs de efectuare în R. S. România și în țările membre ale CAER” cu 36 de apariții pe an.

B9. Evidența centralizată a articolelor conținute în reviste de specialitate — care are drept scop cunoașterea comunicării științifice curente, tendințele acestora și structurile retrospective —, constă în extragerea titlului conținut în cuprinsul acestora. Activitatea generează informarea de cuprins/sumare conținut în reviste. Această evidență este realizată de I.N.I.D. pe baza căreia se organizează un instrument de informare curentă : sumarele publicațiilor periodice sau prelucrarea indexată „PRODOC”.

Fig. 4. Constituirea și mecanismul evidenței bibliografiilor efectuate.

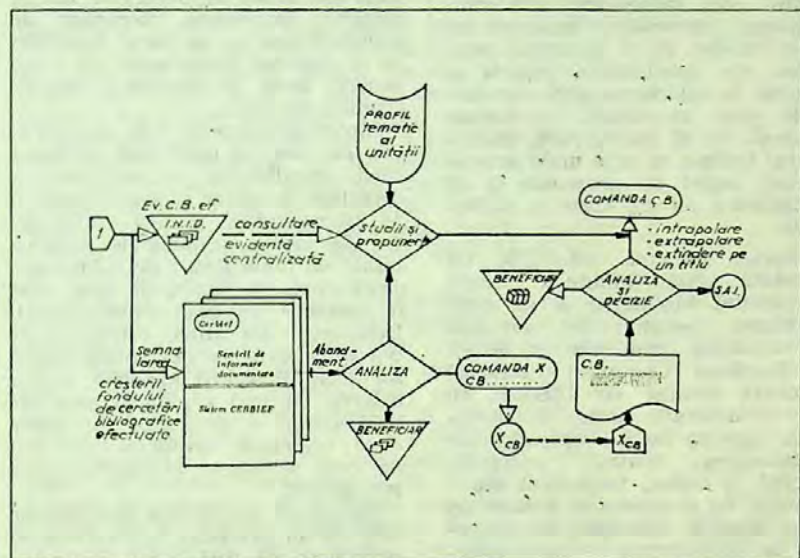
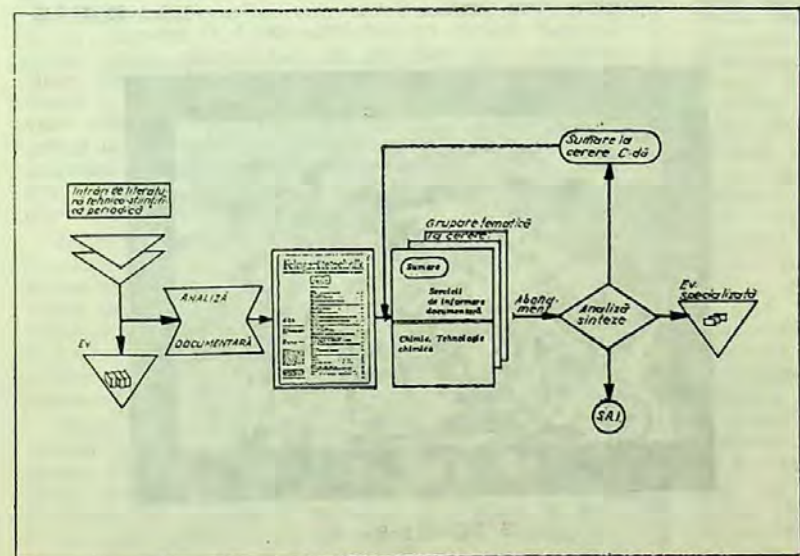

Fig. 5. Constituirea și mecanismul evidenței centralizate a articolelor din revistele de specialitate.

Emil VLAD

Un nou tip de bibliotecă: softward-urile

Știm din totdeauna că biblioteca este un depozit al cunoștințelor omenești de unde se poate urmări cu ușurință desfășurarea proceselor de creație și continua elaborare a culturii. Lăcaș de osmoză a procesului cultural, biblioteca este capabilă să-l măsoare în fiecare clipă. Aserțiunea nu numai că nu este dezmințită de noile cuceriri ale revoluției informaționale, dar chiar este accentuată de recente achiziții ale științei și tehnicii contemporane.

Ținându-se seama de modul de confecționare și de conservare, documentele care formează colecțiile unei biblioteci se împart: după tehnica întocmirii lor în manuscrise și imprimate (cărți, reviste, standarde etc.); după felul înregistrării în documente optice (ex. stampe) și acustice (ex. benzi magnetice); după suport în documente redactate pe hârtie, piele, pergament etc. Nu vom prezenta aici tipologia documentelor, deoarece obiectul notei noastre este doar de a reliefa că o dată cu ardelele descoperiri tehnice ale zilelor noastre apar documente de un tip deosebit, esențialmente nou, legate de achizițiile prezentului, printre care programele întocmite pentru calculatoare — softward-urile, despre care am pomenit cu alte prilejuri în coloanele acestei reviste. Pătrunderea softward-urilor pentru microcalculatoare în colecțiile bibliotecilor poate provoca oarecum un șoc. Bibliotecile, în ultimii ani, au depășit bariera formelor clasice și au început să includă în fondurile lor informații bazate pe electronică.

Numeroase sînt problemele ce se ridică pentru bibliotecari în legătură cu încadrarea noilor tipuri de colecții, bibliotecile enciclopedice, ca și bibliotecile specializate, trebuind să pună la dispoziția cititorilor lor informațiile înmagazinate în colecțiile de softward-uri. Or știm că, în ultimii ani, microcalculatorul s-a dovedit a fi deosebit de eficient în industrie, învățămînt, administrație și chiar în activitatea de bibliotecă. În consecință, constituirea unei colecții pertinente de programe pentru microcalculatoare este de mare importanță.

Bibliotecarul este obligat să reflecteze la procedeele și principiile cele mai potrivite pentru procurarea acestora. Problemă deosebit de

spinoasă din pricina numărului mare de astfel de documente elaborate, de ritmul lor rapid de creștere, de diferențele calitative dintre programe etc. În primul rînd, bibliotecarul trebuie să se documenteze el însuși, să cerceteze revista specială de referate pentru softward de bibliotecă, diferitele ghiduri sau îndreptare întocmite în scopul prezentării programelor de calculator și să parcurgă literatura de specialitate pentru a purcede la selectarea puținelor articole care analizează chestiunea în speță. În al doilea rînd, bibliotecarul trebuie să afle unde se elaborează astfel de programe și să ia legătura cu cel care le elaborează.

Ulterior, se fac achizițiile cu deosebită grijă, ținându-se seama de profilul bibliotecii și de rentabilitatea operației. Se vorbește de stabilirea unui număr SCSN (= Standard Computer Softward Number), similar cu ISBN-ul cu care bibliotecarii noștri sînt obișnuiți, care va facilita operațiile de inventariere, control, comandă, dreptul de autor, împrumut etc.

Modul de descriere al noului tip de documente frămîntă de asemenea pe bibliotecari — deși obiectivele principale sînt aceleași cu cele abordate la întocmirea fișelor de catalog — fiind necesară luarea în considerație a naturii acestor „programe”, mult deosebită de cea a unei cărți. Operație care cere

multă ingeniozitate din partea bibliotecarului. În fața unui program, el însuși mai pune întrebări de felul „e o versiune” sau „o nouă ediție”, se întrebă cum să indice limbajul de programare sau compatibilitatea softward-ului etc., etc.

Din literatura biblioteconomică aflăm că în momentul de față se face un mare efort pentru standardizarea, cît mai corectă, a acestui tip de documente, pentru a se veni în sprijinul celor interesați în catalogarea „programelor de microcalculatoare”.

Multe biblioteci care posedă colecții de astfel de programe nu au așteptat încheierea lucrărilor de standardizare și au făcut încercări de a rezolva problemele cu forțe proprii, local, alcătuiindu-și singure regulile de lucru.

Dintre problemele cele mai dificile cu care se confruntă bibliotecarii menționăm două: cea a dreptului de autor și cea a politicii de împrumuturi pentru softward-uri. De altfel, problemele juridice legate de noile tipuri de informație electronică, ca bazele de date, sînt în discuție pe plan internațional. Dezbaterile au atins, adesea, opțiuni diferite și au dezlănțuit multă zarvă. Bibliotecarii năzuiesc la elucidarea cît mai rapidă și mai satisfăcătoare a dreptului de autor și a celorlalte probleme juridice de care se izbesc în desfășurarea muncii lor.

Tezaur al amintirilor generațiilor care ne-au precedat, bibliotecile se străduiesc să țină pasul cu revoluția tehnico-științifică contemporană, prin rotunjirea colecțiilor lor cu cele mai valoroase lucrări de orice tip ar fi ele.

Eliza ROMAN

G. SCHULLER — P

După 400 de ani

Actualitatea lui Coresi

Repus în drepturile sale firești de reprezentanții Școlii ardelenе, cu aproape două veacuri în urmă, Diaconul Coresi a rămas personalitatea căreia îi datorăm biruința definitivă a scrisului în limba română. Merită să distrugă barierele unui slavonism cultural care, vreme de mai bine de cinci veacuri, încorsetase puterea de manifestare prin „întunericul de cuvinte” slavone, opera coresiană, după ce în prealabil și-a alimentat izvorul vorbirii în gândul și vorba din „casa mare a țării”, vine să polarizeze unitatea de gândire și simțire a unui neam.

Răspîndită cu forța de voință a simțămîntului de necesitate și inzestrată cu florilegiul metaforic al unei limbi cu vechime milenară, sortită să cunoască lumina tiparului doar în veacul al XVI-lea, cartea coresiană a adunat sufletește prin limbă, gândire și simțire pe toți românii laolaltă, dînd formă gîndului și simțirii lor.

Cu aceste convingeri, opera coresiană avea să fie studiată în continuare de marii clasici — Hasdeu, Odobescu — pentru ca, în prima jumătate a secolului nostru, preocupările pentru valorificarea zestre coresiene să se materializeze prin lucrări de valoare și chiar micromonografii. În acest sens, remarcăm contribuția lui P. P. Panaitescu, într-o oarecare măsură, Călinescu, iar monografic, contribuțiile lui Nicolae Predescu și D. R. Maziliu. Nu pot fi neglijate culegerile de texte, în mod deosebit monumentală **Bibliografie Românească veche** realizată în patru tomuri de Nerva Hodoș, Ion Bianu și Dan Simonescu.

Ultimele decenii s-au concretizat prin investigații documentare, cu preocupări de valorificare exhaustivă a documentelor, încercîndu-se, în baza exclusivă a mărturiei scrise, să recunoască epoca, precum și contribuția cărturarilor care au favorizat, au însoțit și au colaborat în faptă editorială cu Coresi. Remarcabile rămîn contribuțiile în cercetare ale specialiștilor George Mihăilă (cu privire la activitatea de copist a lui Bratu din Schei); Pandelescu (privind izvoarele coresiene), Ion Gheție, Al. Mareș (raportat la stabilirea colaboratorilor coresieni), Dan Simonescu (umanismul operei coresiene), Liviu Onu, Ion Chițimia, dr. Antonie Plămădeală, ca să pomenim doar cîțiva dintre cercetătorii contemporani.

Recenta monografie, semnată de Traian Verdinăș, în ciuda dimensiunilor reduse, cumulează aceste remarcabile investigații, fără însă a-și propune rezolvarea unor probleme de importanță în cunoașterea fenomenului coresian. Atît mărturiile biografice, cît mai ales localizarea, patronajul, relația lui Coresi cu cărturarii epocii sînt lăsate încă în albia incertitudinilor.

Dacă Brașovul, înțeles de unii cercetători în perimetrul cetății medievale sau de alții incluzînd cartierele românești ale cetății, este recunoscut unanim drept cel mai important centru de editare a cărții românești în secolul al XVI-lea, în schimb, în ceea ce privește sediul editorial, părerile sînt substanțial diferite, întrucît de acesta depinde substratul social-

Evangheliarul românesc, Brașov, 1561. Pagină ornamentată.

cultural care a generat fenomenul pătrunderii și biruinței definitive a scrisului în limba română.

Pentru localizarea tiparului în Cetatea Brașovului, deci pentru punerea faptelor coresiene sub patronaj luteran sau calvin (cf. Ion Gheție, Al. Mareș, Pavel Binder, Arnold Hutmann) a fost folosită afirmația luată „ad literam” din predosloviile **Evangheliarului românesc** din 1561, celui slavon din 1562 și ale Cazaniei a II-a din 1580—1581. Or, să nu uităm că afirmația „s-a isprăvit în orașul Brașov”, prezentă în predosloviile amintite, aparține unui venit țirgoviștean, adică lui Coresi, pentru care Brașovul înseamnă nu numai cartierul Cetate, ci și Blumăna, Bartolomeu și Schei. Și ca dovadă, Șerban Coresi, la 1588, în **Liturgierul slav** afirma că „isprăvitor (a fost) Pop Mihai din aceeași Cetate Brașoveană” și se știe că protopopul Mihai era conducătorul obștei din Schei. Iar consemnarea judeului în prefață, după cum a dovedit regretatul P. P. Panaitescu, reprezintă un omagiu adus autorităților locale, care îngăduiau tipărirea cărților, fapt ce nu le favoriza (fiind ortodoxe), acceptîndu-l ca urmare a legăturilor pe care românii brașoveni le aveau cu domniile de peste munți. Pe de altă parte, prefețele cărților coresiene sînt fidele izvoarelor folosite și ca exemplu menționăm emblema lui Lucaci Hirscher preluată după emblema lui Grigore Chadkevici de pe **Cazania** de la Zabludov, folosită de Coresi pentru editarea Cazaniei a II-a, în baza traducerii lui Iane și Mihai din Schei. Și mai convingător este faptul că prefețele lui Coresi din **Evangheliarul slav** din 1562 și **Triodul pentecostar** din 1557 sînt identice cu prefața lui Macarie din 1508, de unde se vede că diaconul Coresi a procedat doar la înlocuirea numelui domnului muntean cu autoritatea brașoveană. Înscierea, cînd a lui Hirscher, cînd a lui Benkner sau

Pavel Tordași în unele predoslovii coresiene poate fi explicată și sub raportul autorității pe care aceștia o reprezentau într-un moment sau altul, iar așezarea emblemei orașului pe frontispiciul **Cazaniei** a II-a este făcută pentru a se recunoaște de la prima vedere că a fost tipărită la Brașov și nicidecum o dovadă a legăturii cu tipografia honteriană — cum s-a afirmat — fiindcă această stemă apare pe toate instituțiile principale ale Brașovului — pe casa breslelor, pe portalurile unor case, ca filigran pe hîrtia morii lui Benkner etc. — fiind așadar stema oficială a Brașovului și nu o proprietate ereditară personală.

Deci, cu greu am putea accepta ideea, devenită tradițională, că diaconul Coresi a tipărit în Cetate sub patronaj luteran, că a fost adus la Brașov de Hans Benkner, cum scriu manualele școlare, și că tipărișurile românești s-au alimentat cu hrană spirituală protestantă, ci mai curînd dăm crezare tezilor lui P. P. Panaitescu cu privire la patronajul tiparului coresian și sediul în Scheii Brașovului. Doar o preluare mult prea ușoară a unei prejudecăți cauzată de marea operă umanistă a lui Honterus (a cărui activitate se încheie cu zece ani înainte de a veni Coresi la Brașov) a dus la subordonarea activității diaconului Coresi, Reformei. Nu putem concepe ca, în cazul unei activități tipografice românești în Cetate, documentele oficiale ale orașului — care consemnau cu lux de amănunte fapte cotidiene — să nu lase măcar o mențiune, cît de sumară, asupra existenței acestui tipar, cu atât mai mult cu cît ar fi fost implicat în realizarea lui și oamenii legii. Cum ar fi fost posibil ca diaconul Coresi, cu 8—20 de ucenici să activeze în Cetate, caracterizată atunci printr-un sistem închis al breslelor, în care nu orice străin avea acces sau dacă-l avea îl obținea în baza unor dispoziții scrise? În acest sens, semnificativă este dispoziția magistratului din 6 martie 1577 (art. 7), conform căreia „cețățeanul care ține în casă greci — adică români ortodocși de rit grec-ortodocși — și-i tănuiește, va fi pedepsit cu 12 florini”.

Care ar fi totuși argumentele pentru localizarea tiparului românesc în Scheii Brașovului?

Dispărînd în 1693 o ladă cu cărți manuscrise și documente din arhiva istorică a Scheilor, firește că sîntem vitregiți de cunoașterea multor amănunte cu privire la această perioadă. De aceea, apelăm la mărturiile sporadice, colaterale. Cert este că mult înainte de Reformă și de venirea lui Coresi în Scheii Brașovului se copiază și se traduc cărți. Nicolae Drăgan, încă din 1938, arăta că din porunca lui Despot-Vodă au fost aduse în Moldova, de la Brașov, copii ale traducerilor de pe **Apostol** și **Psaltire**, care au fost transpuse apoi în grai local. Pe de altă parte, diacul Oprea din Schei își scrie, la 1570, **Octoiul**, „de pe izvodul ce iaste în besearca Scheailor de lîngă Cetatea Brașovului, de l-au scos den limbă arăbească pre limbă românească sfinții părinți cine au fost întru acest loc”. George Mihăilă a repus în circulație un **Apostol** slavo-român, scris între anii 1559 și 1560 de Bratu din Schei. Deci nu erau necesare auspiciile Reformei și ale reformatorilor de la Brașov pentru ca să se editeze cărți în limba maternă, inițiativa existînd mult înaintea numitului curent. Numeroasele studii semnate de Ion Gheție, Al. Mares, Pavel Binder, Arnold Hutmann, privind „România și Reforma”, nu pot avea drept argument Scheii, atîta timp cît cronicarul oficial al

Brașovului, contemporan evenimentelor, mărturișește faptul că intenția autorităților luterane de a reforma pe românii din Schei a dat greș. Și aceasta, într-o perioadă de apogeu pentru Reformă.

În favoarea acestei afirmații vin documentele aflate la Arhivele Statului din Brașov, privind procesul lui Coresi din 1570, conform cărora, în 19 iunie 1570, „Laurențius Fronius a ridicat pîră împotriva lui Coresi, tipograful român, din pricina unei tipografii și a unei datorii. Domnii mei au făcut, deci, judecată în această privință astfel: Coresi să păstreze presa și să plătească lui Laurențiu datoriile cu alte bunuri, iar Toma să-i dea 12 florini”. În acest caz, diaconul Coresi este patronul tiparului său și nu Hischer sau alt patrician, care ar fi fost implicat în proces în caz de patronaj. De altfel, Coresi însuși menționa în predosloviile sale: „am tipărit eu Coresi cu 10 ucenici ai mei”. Întrucît Toma plătește suma de 12 florini, deci toamă suma pe care trebuia s-o achite un localnic care ar găzdui persoane străine, se stabilește astfel relația între diaconul Coresi și acest Toma, locuitor al Scheiului. Identificat de P. P. Panaitescu cu popa Toma, afirmația a atras după sine replica mai multor cercetători care dovedesc că popa Toma nu poate fi identic cu Toma, căci în toate documentele oficiale se respectă atributul de preot al cărturarului scheian și prin aceasta se exclude voit un nou argument al lui Panaitescu cu privire la localizarea tiparului coresian.

Însă o însemnare de pe o **Psaltire**-manuscris din epoca precoresiană confirmă: „Scris-am eu jupan Toma ot Brașov, sin (fiu) al Tomei diiac din Brașov, unchi popei Mihai”. Deci jupanul Toma este negustor scheian cu grad nobilitar, capabil de a sprijini material activitatea tipografică, cu atât mai mult cu cît face parte din familia popei Mihai cunoscutul colaborator coresian.

Dar relația cea mai sigură a legăturii diaconului Coresi cu românii din Schei este sugerată de tezaurul de carte veche prezent și azi în arhiva istorică a muzeului școlii românești. Manuscrise precoresiene, alături de textele coresiene, dovedesc un laborator comun de lucru. În cazul în care Coresi tipărea în Cetate, cărțile coresiene și manuscrisele precoresian trebuiau să fie în Cetate și nu în Schei. Pe terenul acesta al punerii în relație a textelor precoresiene ca izvoare pentru tipărișurile lui Coresi s-a lucrat puțin. Cercetări recente au scos la lumină prima tipărișură slavă din lume (**Triodul Penticostar** tipărit la Cracovia de Sweipold Fiol în anul 1491), folosită ca izvor coresian. De asemenea, un **Octoih** din 1530 scris la Păuliș pe Mureș de Nicola diac, un **Liturgier** scris la Loveci (Bulgaria) în anul 1558, un **Sbornic** tipărit la Veneția de Bojidar Vukovici în 1538, pot fi considerate drept izvoare coresiene.

În baza celor de mai sus nu vedem cum s-ar putea pune tiparul coresian în legătură cu cel honterian, activitatea lui Coresi sub patronaj reformat, dar credem că putem vedea pe Coresi un patron al tiparului său, iar fapta sa o expresie a necesității imperative interne, fapte care includ localizarea tiparului în Scheii Brașovului, unde exista o școală românească, copiiști de manuscrise și un autentic focar de cultură.

prof. Vasile OLTEAN

Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, București. CATALOGELE DE BIBLIOTECA. Ghid pentru orientarea cititorilor. (Lucrare întocmită în cadrul Serviciului completare-prelucrare-informare de Petruța Ivan, bibliotecar principal. Prezentare grafică: Nicolae Mirodone). București, 1985. 64 p.

Iată o publicație frumoasă și foarte utilă, editată de o bibliotecă cu vechi tradiții în elaborarea de lucrări destinate publicului cititor.

Frumoasă, atît ca aspect grafic (o copertă originală, tipar plăcut, desene gen caricatură, care o fac mai atrăgătoare pentru beneficiari), cît și prin scopurile urmărite.

Utilă, pentru că prezintă, într-un mod accesibil, cunoștințe de strictă specialitate biblioteconomică care, din păcate, nu parvin cititorului obișnuit al unei biblioteci publice prin nici un canal de informare extrabibliotecar. Scopul ghidului este să-l facă pe cititor să exploateze cu maximum de eficacitate instrumentele de informare ale Bibliotecii Municipale „M. Sadoveanu” și — prin extrapolare — ale oricărei biblioteci din țara noastră, să economisească timp și să cîștige informația cea mai adecvată necesităților sale.

După o scurtă precizare a obiectului ghidului — catalogul de bibliotecă —, este prezentat sistemul de cataloage propriu Bibliotecii „Mihail Sadoveanu”, într-o schemă clară și edificatoare. Apoi sînt caracterizate, pe rînd, cataloagele destinate publicului cititor (catalogul alfabetic, catalogul sistematic, fișierul noutăților, catalogul pe titluri pentru literatura română și universală, catalogul alfabetic al periodicelor, catalogul colecțiilor speciale), insistîndu-se — cum era și firesc — asupra scopului fiecărui catalog și asupra modului de organizare a descrierilor bibliografice în fiecare catalog în parte: orînduirea alfabetică a descrierilor bibliografice și structura rubricilor formate din operele unui singur autor — pentru catalogul alfabetic; structura clasificării zecimale, ordinea de inserare a descrierilor bibliografice după indicele de clasificare zecimală și rolul indexului alfabetic — pentru catalogul sistematic etc. Exemplele sînt adecvate și ușor de înțeles, explicațiile sînt date într-un limbaj accesibil, care conține totuși un minim de termeni de specialitate, al căror înțeles este dezvăluit fie în context, fie în micul dicționar de terminologia catalogării inclus spre sfir-

șitul ghidului. Dicționarul reproduce definițiile cuprinse în standardele de profil. Semnalăm și o mică lacună: nu se dau explicații asupra fișelor divizionare, a fișelor de trimitere și a fișelor informative, deși sînt incluse exemple din toate acestea. De asemenea, credem că ar fi fost mai oportun să fie plasată schema sistemului după expunerea fiecărui catalog în parte, ca o sinteză a analizei făcute.

Un alt capitol al ghidului conține indicațiile necesare pentru obținerea unei publicații, fie din secția de împrumut, fie la sala de lectură, subliniindu-se rolul coței în localizarea lucrării căutate.

Este un merit deosebit al lucrării că semnalează cititorului atît documentele secundare alcătuite în mod regulat de biblioteca publică bucureșteană (**Bibliografia municipiului București**, bibliografia bibliografiilor elaborate în cadrul bibliotecii, fișierul retrospectiv București, fișierul recenziilor, bibliografia Mihail Sadoveanu), cît și instrumentele de informare elaborate de bibliotecă sau instituții de documentare naționale, care înregistrează exhaustiv fondul de documente din țara noastră (**Bibliografia Republicii Socialiste România** cu cele trei serii ale sale, **Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din Republica Socialistă România, Repertoriul periodicelor străine intrate în bibliotecile din Republica Socialistă România etc.**), lărgindu-se astfel capacitatea de relevare a documentelor cu mult în afara colecțiilor propriu-zise ale bibliotecii, inerent limitate.

Alăturarea acestor instrumente naționale de înregistrare sistemului de cataloage intern obligă biblioteca publică bucureșteană să presteze în mod sistematic un nou tip de servicii: îndrumarea cititorului propriu către bibliotecile cu fonduri mai bogate sau specializate, care posedă publicația căutată și împrumutul interbibliotecar, astfel încît beneficiarul să ajungă la lucrările care-l interesează, indiferent de unitatea care le posedă, pornind de la informațiile sau serviciile Bibliotecii „Mihail Sadoveanu”.

Prin cele patru anexe plasate la sfîrșitul ghidului, lucrarea depășește cadrul fixat prin titlu, indicînd beneficiarului minimum de cunoștințe de tehnica muncii intelectuale.

De un real folos cititorului este anexa referitoare la întocmirea referințelor bibliografice din aparatul științific al unei lucrări și modul de exploatare a lor, ca și modelele de descriere utilizate în elaborarea

listelor bibliografice. Se cunoaște bine de către bibliotecari cît de deficitare în alcătuire sînt, de cele mai multe ori, bibliografiile din cuprinsul publicațiilor și — pornind de la ele — cît de „originale” sînt întrebările puse de cititori bibliotecarului pentru a găsi documentele semnalate în aceste bibliografii. Desigur, vina nu este nici a autorilor bibliografiilor, nici a cititorilor care încearcă să regăsească documentele. Hiba este mult mai adîncă: într-un singur manual de literatură română există o unică lecție — și aceea îngrată — despre frecventarea bibliotecii publice, în care se dă un model de descriere bibliografică cu foarte multe greșeli și... atît. În facultate, studenții iau cunoștință de tehnica muncii intelectuale în mod sporadic, nesistematic și astfel specialiștii de înaltă calificare ajung să publice sau să-și dea lucrările de doctorat fără să bănuiască măcar că o referință bibliografică se alcătuiește după anumite reguli prestabilite.

La această anexă nu sîntem de acord în total cu definiția surselor (documentelor) secundare: ele nu includ volumele omagiale, monografiile, memorialistica, acestea fiind documente primare.

Despre citirea rapidă se dau atîtea cunoștințe cîte sînt necesare pentru a semnală studioșilor o metodă de creștere a randamentului actului lecturii. O mică bibliografie îndeamnă cititorul să aprofundeze metoda.

Ultima anexă — o bibliografie selectivă privind tehnicile de muncă intelectuală, fiecare semnalare fiind însoțită de cota cărții în Biblioteca „Mihail Sadoveanu” — este binevenită din aceeași considerente expuse mai sus: mulți învață, dar puțini știu să învețe, să stocheze informația odată captată, s-o orînduiască și s-o regăsească, la momentul potrivit și în minimum de timp.

Cel mai mare merit al ghidului se datorește faptului că autoarea s-a situat pe poziția beneficiarului serviciilor de bibliotecă, s-a întrebât — după o foarte lungă experiență în îndrumarea cititorilor — ce-i poate fi de folos acestuia și a răspuns la întrebări într-un mod pe cît de precis, pe atît de accesibil.

Ne pare rău că sîntem nevoiți să descriem ghidul — care este o lucrare de serviciu, reflectînd activitatea instituției editoare — la autor colectiv. Dar regulile de descriere sînt — sau ar trebui să fie — dura lex. Numele Petruței Ivan este însă bine cunoscut catalogatorilor din țara noastră: este coautoarea a manualului **Descrierea**

și catalogarea publicațiilor (Text provizoriu), editat de Centrul special de perfecționare a cadrelor din C.C.E.S. în anul 1977, lucrările sale din cadrul procesului de perfecționare au devenit articole în buletinul nostru de specialitate, iar lecțiile despre adaptarea fișei tipărite la specificul fiecărui catalog, susținute la stagii de reciclare a bibliotecarilor, au vădit o îndelungă și rodnică experiență.

Desigur, și alte biblioteci publice din țară au editat ghiduri de îndrumare a cititorilor (reliefăm îndeosebi publicația scoasă de Biblioteca Județeană „N. Iorga” din Ploiești — chiar ghid pentru orientarea cititorilor la cataloage). Lucrarea recenzată ocupă însă un loc aparte, prin acuratețea, completitudinea, adresabilitatea, aspectul grafic — toate la superlativ.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă Bihor — Biblioteca Județeană Bihor, Oradea și Inspectoratul Școlar al județului Bihor — Casa Personalului Didactic, Oradea. CATALOGUL LUCRĂRILOR METODICO-ȘTIINȚIFICE PENTRU GRADUL DIDACTIC I ALE CADRELOR DIDACTICE DIN JUDEȚUL BIHOR. (Vol. I). (Cuvînt înainte: prof. Viorica Piscoi, inspector școlar general al Inspectoratului școlar județean Bihor). Oradea. 1985. [114 p. imprimat].

Înedită în peisajul nostru bibliografic, lucrarea pe care o prezentăm are virtuțile și carențele oricărui operă de pionierat.

Meritul esențial este de a fi descoperit, cercetat și valorificat o zonă a bibliografiei locale de un interes aparte — activitatea științifică și pedagogică a cadrelor didactice școlare din județ. (Un al doilea volum va avea în vedere lucrările similare ale învățătorilor și educatoarelor.) Cele 686 de lucrări înregistrate dezvăluie preocupările privind pregătirea și perfecționarea profesională a cadrelor didactice, direcții de preocupări, aplecarea spre cunoașterea unor izvoare ale domeniilor, dar și asimilarea unor metode și tehnici moderne de învățămînt, apetența pentru cercetare și spiritul lor creator, preocuparea pentru asigurarea unui fertil caracter aplicativ și pentru integrarea învățămîntului cu producția și cu practica socială.

Un alt merit deosebit este de a fi încercat aducerea într-un circuit informațional mai larg a acestor roade ale cercetării și creativității profesionale, marea majoritate ne-

valorificate decît strict pentru obținerea gradului I, deși interesul lor pedagogic (și chiar extrapedagogic) este cu mult mai larg. Este întradevăr surprinzător cît de puține au fost valorificate nu neapărat publicistic, dar și în sesiuni științifice, cercuri pedagogice sau alte reuniuni profesionale. De altfel, așa cum rezultă din „precizările metodice” ce deschid lucrarea propriu-zisă, ideea acestui catalog s-a născut ca răspuns la numeroasele solicitări de bibliografii tematice adresate de către cadrele didactice aflate în situația de a elabora lucrări metodic-științifice. Intenția nu a fost dusă pînă la capăt însă, notița bibliografică nefiind însoțită și de trimiterea la sursa deținătoare. Găsim o simplă informație cu caracter general în „Cuvînt înainte”, precum că „Școlile și bibliotecile, Liceul Pedagogic „Iosif Vulcan” Oradea și Casa Personalului Didactic dețin majoritatea acestor lucrări”.

Aprecînd pozitiv strădania colectivului redacțional (coordonare bibliografică și redactare a notițelor bibliografice: bibliotecar pr. Constantin Mălinaș, Biblioteca Județeană Bihor; prof. Aurelia Goman, bibliotecar, și prof. Doina Magheru, documentarist, C.P.D. Oradea; coordonare generală a seriei de cataloage pe această temă: prof. Ioan Derșidan, directorul Casei Personalului Didactic) de a asigura structurarea judicioasă a lucrării (pornind de la obiectele de învățămînt și de la tendințele de conținut instituțional și profesional reflectate) și acuratețea și uniformitatea descrierilor, ne permitem totuși unele mici observații și sugestii, prin care răspundem totodată dorinței autorilor ca, pe baza sugestiilor și propunerilor primite, să perfecționeze acest instrument de lucru sub raportul funcționalității și al gradului de cuprindere.

Aflăm din „Cuvîntul înainte” că realizarea catalogului a început în urmă cu doi ani (probabil față de momentul apariției — 1985), totuși ar fi de dorit menționarea anilor școlari în care au fost susținute lucrările de grad (respectiv de doctorat, cuprinse și acestea într-un ultim capitol), cu atît mai mult cu cît deducem că lucrarea va avea un caracter serial (a cărui periodicitate ar trebui poate anunțată). Credem că ar fi util pentru cunoașterea preocupărilor la nivelul fiecărei localități (cu toată mobilitatea cadrelor didactice), ca și pentru o mai bună valorificare a cercetărilor cu caracter local (de natură istorică, etno-folclorică, geografico-economică etc.) realizarea

la edițiile viitoare și a unui index geografic.

În ceea ce privește „indicele tematic de noțiuni” (denumire improprie, oricum ambiguă), ar fi necesară o îmbogățire a sa corespunzător conținutului și o mai atentă încadrare. Aflăm astfel: „Compuneri”, „Istorie literară”, „Ortografie”, „Vocabular” (ca teme ale capitolului „Limba și literatura română”), dar lipsește „Gramatica”. Ar trebui introdusă tema „Învățămînt în limba maternă”, cu atît mai mult cu cît catalogul, prin structura sa, nu rezolvă această problemă. (Există un capitol „Limba maghiară”, dar aspectele legate de pildă de specificitatea și problematica învățămîntului din școlile cu limba de predare slovacă apar încadrate la capitolul „Limbi moderne”). Există o diviziune tematică „folclor” dar nu și una „etnografie” deși am întîlnit cercetări legate de „obiceiurile de înmormîntare, „jocurile de priveghi” etc.). Ne-am fi așteptat la o diviziune pentru „Cîntarea Românei”, în condițiile în care am întîlnit lucrări ce privesc direct sau indirect participarea școlilor în Festival.

La tema „Valorificarea elementelor locale în procesul de învățămînt” sînt adunate doar abordările privind literatura și istoria, deși există lucrări de interes local și la disciplinele geografice, biologice sau muzică, de pildă.

Observațiile la acest capitol pot fi mult mai numeroase, dar noi am dorit doar să semnalăm autorilor necesitatea de a îmbunătăți această secvență de mare valoare informativă a catalogului.

În ceea ce privește redactarea și organizarea materiei în corpul principal al lucrării, ne vom rezuma doar la două sugestii. Prima se referă la necesitatea dublării cu traducerea în limba română a titlurilor în limbi străine descrise nu numai la capitolul „Limba maghiară”, ci și în cadrul capitolelor privind alte discipline precum „Matematica”, „Fizica”, „Limbile moderne” ș.a.

A doua sugestie decurge din observațiile legate de conținutul capitolelor. Pentru toate disciplinele inserate există două tipuri de abordări: de didactică specială și de conținut propriu-zis al disciplinei. Poate ar trebui gîndită în viitor gruparea lor în paragrafe distincte, ceea ce ar permite mai lesnicioasă găsire a informației, în funcție de natura interesului de documentare.

Ioana LUPU

SOMMAIRE

Integration totale

Ioana LUPU: La planification de l'activité bibliothécaire — instrument de la direction scientifique; Elena SABADAC: La voie du livre dans le circuit du traitement; George ANCA: Le dynamisme des collections et de l'information dans la sphère de la Politéchnique

pp. 2—11

ACTUALITÉS DES BIBLIOTHÈQUES

pp. 12—18

DIALOGUE PROFESSIONNEL

Doru BĂDĂRĂ: L'organisation et le traitement des collections de correspondance manuscrite; Stéphane ANDRONACHE: La conservation et la manipulation des documents audio-visuelles

pp. 20—24

INFORMATION, DOCUMENTATION

Emil VLAD: L'A.B.C. de l'activité d'information et de documentation (V); Eliza ROMAN: Un nouveau type de bibliothèque: les softward

pp. 24—28

L'HISTOIRE DU LIVRE ET DES BIBLIOTHÈQUES

Vasile OLTEANU: Après 400 ans. L'actualité de Coresi

pp. 29—30

OUVRAGES DE BIBLIOLOGIE

pp. 31—32

FESZT LADISLAU

X 3

CONTENTS

Full Integration

p. 1

Ioana Lupu: Planning in the Librarian's Activity — A Factor of Scientific Management; Elena Sabadac: The Way Crossed by Books in Data Processing; George Anca: Evolution of Collections and Information at the Politechnic School

pp. 2—11

Newsmakers in Libraries

pp. 12—18

Professional Dialogue

Doru Bădără: Organization and Processing of the Manuscript Correspondence Holding; Ștefan Andronache: Conservation and Handling of Up-to-Date Audiovisual Documents

pp. 20—24

Information. Documentation

Emil Vlad: The Basics of Information and Documentation (V); Eliza Roman: Softward: A New Type of Library

pp. 24—28

The History of Books and Libraries

Vasile Olteanu: After 400 Years. Coresi still in the Focus

pp. 29—30

Reference Specialist works

pp. 31—32

СОДЕРЖАНИЕ

Полная интеграция стр. 1

Иоана Лупу: Планирование библиотечной деятельности — инструмент научного руководства; Елена Сабдак: Путь книги в системе проработки; Джордже Анка: Динамизм коллекций и информирование в сфере Политехники

стр. 2—11

Актуальность в библиотеке

стр. 12—18

Профессиональный диалог
Дору Бэдэрэ: Организация и обработка фонда рукописной корреспонденции; Штефан Андронак: Консервация и обращение с современными аудио-визуальными документами

стр. 20—24

Информация. Документация
Эмиль Влад: Основы информационно-документальной деятельности (V); Элиза Роман: Новый тип библиотеки: софтверд

стр. 24—28

История книги и библиотек
Василе Олтяну: Через 400 лет. Актуальность Кореси

стр. 29—30

Работы по специальности

стр. 31—32

